

1. Inledning

Har kvinnor verkligen samma sexuella behov som män? Den här studien behandlar yrkesverksamma kvinnors föreställningar kring sexualitet. Kvinnorna är i åldern 19-65 år. Intresset för att fördjupa kunskaperna om kvinnors sexualitet väcktes i samband med att massmedia riktat uppmärksamhet mot kvinnors sexualitet. Uppmärksamheten har visats genom reklam, tidningsartiklar och tv program under de senaste åren. TV programmet Lustgården som visats på TV3 bidrog till ett ökat intresse och väckte vår nyfikenhet för ämnet. Lustgården fokuserade på kvinnors sexualitet, sexvanor och deras attityder till sex. Efter att följt programmet ville vi belysa kvinnors föreställningar om sin egen och andra kvinnors sexualitet.

Radikalfeministerna menar, att kvinnors syn på sin egen sexualitet påverkas av massmedias och pornografins bild där kvinnan ska tillfredställa och vara sexuellt underordnad mannen. Dominans och underkastelse är nedärvda i samhällets könsroller som är djupt rotade hos de olika individerna då även kvinnan internaliserar den förvrängda synen på kvinnors sexualitet. Sammanvävningen av samhällets könsroller, struktur och dess ekonomi bidrar till att individers sexualitet i det privata speglar den offentliga maktstrukturen. Radikalfeminister anser att det är viktigt att lyfta fram sexualiteten i politiken för att kunna motverka den rådande maktstrukturen. De menar att den privata sfären (sexualiteten) och den offentliga sfären (politiken) ömsesidigt påverkar varandra. Kvinnan är förtryckt på alla plan och därför måste förtrycket mot kvinnan lyftas fram i det offentliga rummet, det vill säga politiken¹. Med massmedias ökade uppmärksamhet av kvinnlig sexualitet och de mer aktiva feministiska uttalanden om kvinnlig underordning så kan vi inte annat än undra om kvinnlig sexualitet såväl som kvinnans position i samhället har fått en ny riktning. De senaste decenniernas förbättrade preventivmedel och Sveriges liberala abortlag har gjort det möjligt för kvinnor att utöva sin sexualitet utan att det behöver betyda reproduktion. Den utvecklingen innebär inte att sambandet mellan barnafödande och sexualitet bryts, utan det handlar om att den här fundamentala förändringen har frigjort kvinnors sexualitet². Kvinnor har i alla tider blivit oönskat gravida, vilket i vissa fall har medfört abort. Sveriges nutida abortlag som antogs år 1974 var en rättslig utveckling för samhället som bidrog till kvinnans frihet och makt över sin egen kropp och sexualitet. Det bidrog även till att kvinnan fick större inflytande och makt över sin kropp och över sitt eget liv. Före den fria abortlagen år 1974 spilldes många kvinnors liv vid illegala aborter³.

2. Problemprecisering och syfte

En ism inom feminismen anser att orsaken till kvinnoförtrycket är kvinnors sexualitet och de anser även att mäns makt över kvinnor härstammar från heterosexuella relationer och deras makt över kvinnans sexualitet. Den könsrelaterade makten grundas på att kvinnans sexualitet ska finnas för mannens sexuella behov och njutning. Den sexuella maktstrukturen bidrar till mannens dominans och kvinnans underordning i såväl den privata sfären som i samhällets offentliga sfär. Mannens dominans i samhället stärks dessutom genom samhällets syn på prostitution, pornografi och sexuellt våld. Kvinnans underordning förstärks av den förvrängda syn som påvisar att kvinnan njuter av att bli dominerad och förödmjukad av mannen. Föreställningen av kvinnans underordning ger män som grupp rätten till kvinnors sexualitet. Existensen av kvinnans

---

¹ Lena Gemzöe. (2005) *Feminism*. Stockholm: Bilda Förlag, s. 45-48.

² Göran Ahrne, Mats Franzen och Christine Roman. (2000). *Det sociala landskapet. En sociologisk beskrivning av Sverige från 50-tal till 90-tal*. Göteborg: Korpen, s. 54-61.

³ Ann Heberlein. (2004). *Den sexuella människan. Etiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur, s. 111-114.

underordning av mannen är ett uttryck för den patriarkala ordningen⁴.

Utifrån ett historiskt perspektiv vet vi att kvinnans rätt till sin egen sexualitet har förändrats över tid. Vi är därför intresserade av att söka svar på följande frågeställning: hur är kvinnans föreställning om sin egen och andra kvinnors sexualitet idag?

Syftet med studien är att kartlägga kvinnors föreställningar om sin egen och andra kvinnors sexualitet.

3. Historik

Med historiken i studien vill vi ur ett feministiskt perspektiv belysa hur kvinnans syn på sin egen sexualitet har förändrats över tid. I avsnittet redogörs för historiken kring kvinnors sexualitet, preventivmedel och abort.

3.1 Kvinnors sexualitet

Förhållningssättet till kvinnors sexualitet i Sverige har förändrats över tid. Idag ses sexualiteten som en individuell företeelse i motsats till förr då den ansågs vara en relationell företeelse. På 1800-talet ansågs det vara en perversion att ha sex för lustens skull. Sexuellt överförbara sjukdomar och en ökad reproduktion gjorde frågan politisk i början av 1900-talet. Sexualpolitik skapades i samhället för att påverka personers sexuella beteende, det skulle medföra en minskning av sjukdomar och minska det alltför ökande barnafödandet i samhället. Under 1900-talet har sex för enbart lustens skull utvecklats i västerländerna till att vara ett normalt och naturligt beteende. När sexualiteten och lusten började uppmärksammas inom politiken blev det en del av samhällets ansvar, där det sågs som en väsentlig del av människans välbefinnande⁵. Feminister har sedan tidigt 1800-tal diskuterat den kvinnliga sexualiteten⁶. 1918 uttryckte sig feministen Crystal Eastman enligt följande:

Feminister är inte nunnor. Det måste slås fast. Vi vill ha kärlek och bli älskade och de flesta av oss vill ha barn, åtminstone ett eller två. Men vi vill att vår kärlek skall vara fylld av glädje och fri - inte fördunklad av okunnighet och fruktan. Och vi vill att våra barn skall vara avsiktligt, ivrigt kallade till livet, när vi som bäst, inte överhopade oss i tider av fattigdom och svaghet. Vi önskar denna dyrbara könskunskap inte bara åt oss själva, de medvetna feminiserna; vi önskar den åt alla de millioner omedvetna feminister som myllrar på jorden - vi önskar den åt kvinnor⁷

Ett stort genombrott för den svenska sexualiteten var bildandet av RFSU, Riksförbundet för sexuell upplysning. De bedrev frågor och krav till samhället som berörde sexualundervisning i skolorna, preventivmedel och även abortfrågan. En annan stor fråga de arbetade för var att homosexuallitet skulle avkriminaliseras. RFSU bildades år 1933 av en journalist Elise Ottosen-Jensen, läkare och några företrädare för fackliga organisationer. Statsmakten och RFSU var överens om att en sexualpolitik skulle bedrivas, men de hade olika åsikter om hur det skulle gå till. Svenska samhället var på väg mot modernitet och välfärd medan sexualitetsmoralen var sekulariserad. Olika kvinnoorganisationer kämpade tillsammans med RFSU för att sexualhygien skulle tillföras i skolan. RFSU arbetade även för att sexualundervisning i skolorna skulle

---

⁴ Gemzöe. s. 96-98.

⁵ Maria Bäckman. (2002). Från last till lust. Om sexualitetens individualisering. I Lena Gerholm (red.). *Lust, lidelse och längtan. Kulturella perspektiv på sexualitet*. Stockholm: Natur och Kultur, s. 20-21.

⁶ Jane Freedman. (2003). *Feminism – en introduktion* Malmö: Liber, s. 89.

⁷ Ibid. s. 89.

genomföras och år 1942 föreslogs det från den kungliga kungörelsen att folkskolan skulle införa sexualundervisning. Den skulle innehålla skillnaden mellan könen, könssjukdomar, befruktning med mera. Undervisningen skulle dock påvisa att återhållsamhet var att rekommendera fram tills giftermål och reproduktion. Det skulle även innebära att ungdomarna fick lära sig om att försyndelser som sex innan äktenskapet innebar olycka. De fick även lära sig att onani skulle undvikas och även att personer som var homosexuella var onormala. RFSU satte sig emot undervisningens negativa sidor om försyndelser, onani och homosexualitet. De ansåg att det var en normal företeelse hos människor. Förslaget om sexualundervisning i folkskolan genomfördes år 1945, där lite förändringar gjordes efter RFSU:s krav. När den påbörjats i folkskolan ställdes frågan om kunskapen till de unga skulle innebära frihet eller fara. Vissa personer hävdade att undervisningen kunde innebära en ökning av ensamstående mammor och utomäktenskapliga barn, vilket skulle kunna bidra till en motsägelse i det kristna samhället. På den tiden bestod folkskolorna av 13 procent utomäktenskapliga barn⁸. Under 1960-talet omvärderades undervisningen till att vara mer öppen till sexualiteten. Synen på utomäktenskapliga förbindelser och till exempel onani blev mer neutral i undervisningen.

På 1970-talet skedde en stor förändring som ändrade samhällets syn på sexualitet. Preventivmedel och även lagen om fri abort som antogs år 1974 bidrog till ett friare sexliv. På 1980-talet påbörjades en kampanj för säkrare sexuellt umgänge med kondom, på grund av att sjukdomar som hiv och aids upptäcktes. Återhållsamheten blev än en gång ett faktum i det svenska samhället. Från år 1994 har undervisningen i skolorna förändrats till att stödja ungdomars sexuella utforskande och att se ett samband mellan sexualitet och samliv. Återhållsamheten har återigen i samhället förändrats och nu har sexualiteten åstadkommit en sexuell individualisering. Individerna blir upplyst om olika risker och om deras eget ansvar att skydda sig vid sexuellt umgänge. Riskerna kan vara abort, graviditet och könssjukdomar⁹.

Feminismen menar och har alltid påvisat att det i sexualiteten finns en tydlig maktstruktur mellan mannen och kvinnan, den maktstrukturen bildas av kulturen och inte av biologin. Den synen på maktstrukturer har sett mer eller mindre radikal ut. Den tidiga radikalfeminismens syn på ojämnligheten var mer essentiell och såg på skillnaderna mellan könen som en egenskap. En del andra matriarker ser ojämnligheten som ett fortskridande av det historiska och sociala arvet. Ur historisk och nutida synvinkel har kvinnan aldrig varit jämställd mannen. Många feminister anser att preventivmedel och abort är ett steg närmre att utplåna det rådande patriarkatet och förtrycket mot kvinnor. En del av feministerna anser att förtrycket och ojämnligheten inte kan förbättras så länge kvinnan behöver bära och föda barn. Enligt dem ska fortplantningen ske utanför kvinnans kropp för att uppnå jämställdhet mellan de olika könen¹⁰.

3.2 Preventivmedel

Preventivmedel har förekommit sedan lång tid tillbaka i människans historia. Redan i början av 1500-talet fanns det olika sorters spermiedödande medel och kondomer tillverkades av djurskinn och olika tyger¹¹. Olika sexualreformrörelser under 1800- och 1900-talet såg preventivmedel som en möjlighet att öka den sexuella njutningen utan att överbefolka samhället. Under 1920-talet började Ottesen-Jensen, som senare bildade RFSU, hålla olika föredrag i landet om

---

⁸ Lena Lennerhed. (2002). *Sex i folkhemmet. RFSU:s tidigare historia*. Uppsala: Gidlunds förlag, s. 9-13, 71-72, 124-129.

⁹ Bäckman. s. 22-24.

¹⁰ Gemzöe. s. 96-106.

¹¹ Lennerhed. s. 21.

preventivmedel. I början av 1900-talet var användandet av preventivmedel olagligt, likaså var Ottosen-Jensens handling att hålla föredrag. Ottosen-Jensen tryckte på att de illegala aborterna medförde stora risker för kvinnan och även ett stort antal dödsfall. Hon och senare även RFSU menade, att med preventivmedel skulle endast önskade barn komma till världen. Preventivmedel skulle bidra till ett mer njutningsfullt sexliv och även ge människor valmöjligheten att bestämma över sin egen kropp. År 1938 blev användandet av preventivmedel lagligt. År 1946 blev det en skyldighet för landets apotek att inneha och sälja preventivmedel. År 1959 blev det tillåtet för alla butiker att sälja kondomer¹². Feminister menar, att preventivmedel bidrar till att kvinnan får kontroll och själv kan bestämma över sin kropp. Det bidrar till kvinnans självständighet och hennes egen sexuella utveckling. Kvinnor ska själva ha rätten att bestämma när och om de vill bli gravida. Det blev möjligt när preventivmedlet legaliserades¹³.

3.3 Abort

Illegala aborter var länge ett problem i det tidiga svenska samhället. Många kvinnor avled i sviterna av de här aborterna. För att kunna genomföra en krävdes det pengar och kontakter, därav blev det en klassfråga. Abortfrågan väcktes omkring 1920-talet, det ställdes krav från kommunister, feminister och socialdemokrater samt Ottosen-Jensen. Kravet på rätten till abort ökade från vänstersidan i politiken. Under 1930-talet tillsattes en kommitté som gav förslaget att abort av sociala skäl skulle accepteras, förslaget gick inte igenom. När förslaget inte gick igenom startades ett mer aktivt arbete från RFSU:s sida där de ville bygga upp allmänhetens förståelse för behovet av en abortlag. RFSU talade om alla de kvinnor som avlidit vid illegala aborter för att skapa förståelse i omgivningen. År 1938 kom den första lagen som legaliserade abort. För att en kvinna, år 1938, lagligt skulle kunna genomföra en abort var hon tvungen att ha skäl som var av medicinsk art, har varit utsatt för våldtäkt eller incest. Lagen ändrades 1946 då den även tog hänsyn till kvinnans kommande hälsa¹⁴. Lagen om fri abort antogs 1974. Den innebär att en kvinna har rätten att själv välja abort fram tills graviditetsvecka tolv. Efter vecka tolv måste kvinnan tala med en kurator innan aborten kan genomföras. Vid graviditetsvecka 18 fram till vecka 24 kan inte kvinnan själv ta det beslutet utan socialstyrelsens tillstånd. Därefter får inte en abort genomföras om inte moderns liv hotas¹⁵.

4. Centrala begrepp

De centrala begreppen i studien är feminism, sexualitet och könsrelaterad makt. De begreppen tänker vi redovisa utifrån en litterär genomgång av Jane Freedman och Lena Gemzöe. Vi kommer även att analysera vårt resultat utifrån Freedmans och Gemzöes litteratur.

4.1 Feminism

Feminismen kan definieras utifrån att det är en ideologi, teori samt politikens rörelse. Ideologin utgår från att kvinnor och män har samma värde, rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det innebär att kvinnor inte får förtryckas och samhället ska inte vara uppbyggt utifrån ett könsmaktsystem. Den politiska rörelsen innefattar att det inte endast räcker att förstå och förklara könsmaktsystemet utan det gäller även att förändra det. Feminismen har många olika tolkningar

---

¹² Ibid. s. 89-92.

¹³ Freedman. s. 90.

¹⁴ Lennerhed. s. 93-96.

¹⁵ Lo Karlsson och Åsa Lekberg. (2000). *Kvinnor och sex*. Stockholm: Fischer & Co., s. 191.

och den grenar ut sig i olika matriarker. Något som är en likvärdig tanke i feminismen är att könen generellt består av över- och underordnade. Kvinnan är förtryckt av mannen i egenskap av att hon är kvinna. Feminismen vill bryta den grundläggande strukturen i samhället och uppnå jämlikhet. Det offentliga svenska samhället är överens om att ojämlikheten mellan könen finns och att det är en stor politisk fråga, då samhället ska göras mer jämlikt. Ändå kvarstår många olika förtryck mot kvinnan. Förtrycken mot kvinnor är synligt i samhällets offentliga sfär och i den privata sfären¹⁶. Ur Gemzöe har vi valt att närmare beskriva tre matriarker inom feminism: liberalfeminismen, marxism/socialistisk feminism och radikalfeminismen.

Den klassiska liberalfeminismen förklarade skillnader mellan könen med samhällets struktur och dess uppfostran. Mary Wollstonecraft (1792) och John Stuart Mill (1869) pläderade för att kvinnan och mannen var likvärdiga varelser som krävde samma sorts uppfostran för att kunna utveckla likvärdiga förmågor. Mill var däremot motstridig i sina åsikter och menade att kvinnor skulle ha samma rättigheter till val av utbildning som män. Valde kvinnan att ingå äktenskap istället för utbildning ansåg Mill att mannen skulle försörja familjen och kvinnan skulle ta hand om hushållet. Sedan Wollstonecrafts dagar har kampen om kvinnors rättigheter fortgått¹⁷. Modern liberalfeminism ser könen som likvärdiga. De vill att könen ska ha samma medborgerliga rättigheter, det innefattar allt från lika arbetsvillkor till lika fördelning av kön inom politiska poster. Könens likheter baseras på förnufts kapaciteten och olikheten i könen är det kroppsliga, som är det biologiska. Den moderna liberalfeminismen vill fria både kvinnorna och männen från den socialiserade tvångströjan av vad som anses vara manligt och kvinnligt, det nuvarande androgynitetsidealet¹⁸.

Marxism/socialistisk feminism har på 1900-talet varit en avgörande faktor för de socialistiska idéerna men det är den matriark som har minst anhängare. Den här formen av feminism är baserad på hur Karl Marx och Friedrich Engels (på 1800-talet) såg på kvinnors underordnad i samhället. Marx ses inte som en feminist, men han har åsikter om att alla individer ska frigöras från förtryck och hans idéer om förtryck har utvecklats vidare till en mer modern feminism. Marx ansåg att förtrycket mot kvinnor kommer att upphöra med en socialistisk revolution mot det rådande klassamhället. Engels menade att ojämlikheten mellan könen kom ifrån när samhället övergick från att vara ett primitivt samhälle till att vara ett privategendomssamhälle. När samhället utvecklades till privategendom blev det för människorna även ekonomiskt avgörande. Privategendomen innebar ägande och det resulterade i att kvinnan blev mannens privata egendom. Kvinnans sexualitet började då kontrolleras av männen för produktionen av arvingar. Det blev viktigt att det som människan ägde gick vidare till dennes arvingar¹⁹.

Radikalfeminismen är en relativt ny matriark som bildades på 1960-talet. Radikalfeminism engagerar sig i förtrycken inom den privata sfären. Det vill säga mannens förtryck mot kvinnan såväl inom som utanför familjen. Förtrycket består av sexuellt våld, förakt och misshandel. Mannens förtryck kontrasteras med slagord som: *"det personliga är politiskt"*²⁰. De menar att kvinnan tilldelas olika roller i samhället för att behaga mannens behov. Alla kvinnor i samhället är utsatta för förtryck av patriarkatet. Patriarkatet är kvinnans fiende och består av mäns samhälleliga makt över kvinnor. Samhällsstrukturen är uppbyggd av män, vilket bidrar till att individen internaliseras och blir inskolad i dess ideologi. Radikalfeminismen menar vidare att kvinnan

---

¹⁶ Gemzöe. s. 7-20.

¹⁷ Ibid. s. 31-35.

¹⁸ Ibid. s. 37-39.

¹⁹ Ibid. s. 57-63.

²⁰ Ibid. s. 46.

sedan födseln kontrolleras av samhällets manliga dominans. Patriarkatet styr kvinnan till att vara underordnad mannen i alla samhällsklanger. Kvinnan kan vara så inlärd och styrd att hon inte själv uppfattar sig som underordnad. Radikalfeministen Kate Millett menar att ett jämlikt sexuellt möte mellan mannen och kvinnan inte kan uppstå förrän sexualiteten har förändrats och patriarkatet har störtat. Patriarkatets yttersta vapen är maktutövning av sexuellt våld mot kvinnor. Radikalfeministerna pekar på den rättsliga synen till sexuella övergrepp och menar att även där skiner det mansdominerade igenom. Sexuella övergrepp anses inte tillräckligt grova för att ge långa straff, lagarna är till för att mildra mannens handlingar²¹.

Feminismen pläderar för att nu är sexualiteten en privat sfär men som bör bli en offentlig sfär, då den styrs av ett samhälles maktstruktur. Det är den patriarkala kulturen som skapat det heterosexuella beteendet till att vara en norm i samhället. Både mäns och kvinnors sexualitet styrs från födseln. I det patriarkala samhället visas den kvinnliga underordningen i form av pornografi, att den manliga sexualiteten är i fokus och genom sexuellt våld mot kvinnor. Feminismen har skilda åsikter om pornografin. Somliga anser att pornografin bidrar till legitimering av att kvinnan är underordnad mannen, vilket internaliseras i samhället av både män och kvinnor. Andra feminister menar att pornografin kan hjälpa till att förändra och frigöra den kvinnliga sexualiteten. Kvinnans sexuella underordning kan vidarekopplas till andra strukturer i samhället som förtrycker kvinnan. Att hon ses som en sexuell handelsvara och som ett sexobjekt bidrar även till ett ekonomiskt förtryck. Kvinnans reproduktion ses som en plikt i samhället, där hon bär ansvaret under mannens makt att reproduktionen fortgår för samhällets fortsatta existens. Idag föder kvinnor färre barn av ekonomiska skäl, utbildnings- och yrkesmöjligheter och även här visas ett ekonomiskt förtryck mot kvinnan²².

4.2 Sexualitet

Freedman menar att för feminister är den kvinnliga sexualiteten en del av förtrycket mot kvinnor. Kvinnors sexualitet kan anses vara mer eller mindre dominerande i mäns makt över kvinnor. Engagemanget från feministiskt håll att ge kvinnor kontroll över sin egen sexualitet skulle bidra till en ökad jämställdhet mellan män och kvinnor i samhället. Freedman citerar ett exempel från feministen Catherine Mackinnon att sexualiteten och genus är parallella, Mackinnon menar att:

Sexualiteten är alltså en form av makt. Genus som socialt konstruerat förkroppsligar den, inte det omvända. Kvinnor och män uppdelas efter genus, formas till könen som vi känner dem av heterosexualitetens sociala behov, som institutionaliserar manlig sexuell dominans och kvinnlig sexuell underkastelse. Om så är fallet, är sexualiteten själva motorn i könsens ojämlikhet²³.

Mackinnon anser sexualiteten är den primära formen av kvinnoförtryck. Andra feminister menar att Mackinnons åsikter bagatelliserar andra former av förtryck. De flesta feminister är eniga om att kvinnan behöver få mer kontroll över sin kropp och sexualitet. Kvinnors kontroll över sin kropp och sin sexualitet har gjort stora framsteg med hjälp av preventivmedel och abort, men fortfarande är det en lång väg kvar. Det finns olika åsikter inom feminismens matriarker om hur arbetet för att uppnå jämställdhet ska fortgå. De mer liberala feministerna anser att kvinnans reproduktion ska hyllas och framhävas som något unikt. De mer radikala feministerna anser att en

---

²¹ Ibid. s. 45-54.

²² Ibid. s. 96-101.

²³ Freedman. s. 90.

ny fortplantnings teknologi där kvinnor kan välja om de vill eller inte vill bära ett barn är det optimala för att uppnå jämställdhet mellan män och kvinnor. Det som de olika matriarkerna har gemensamt är att kvinnan själv ska få bestämma när, hur och om en graviditet ska ske. En central fråga i feminismen är uppfattningen av heterosexualitet. Är heterosexualiteten en biologisk faktor, en socialt konstruerad förekomst eller ett eget val individen gör? Den stereotypa heterosexuella familjens normer är socialt konstruerade, där kvinnan är underordnad. Heterosexualitetens förekomst kan ses som ett förtryck av kvinnan och enda sättet för kvinnan att frigöra sig från det förtrycket är en lesbisk relation. Den sexuella läggningen kan för vissa individer ses som en politisk handling. Anledningen till att se sin sexuella läggning som ett politiskt val kan vara för att öppna upp samhällets syn på sexuella val för kvinnor. De som inte enbart ser heterosexualiteten som ett förtryck anser att det måste ske förändringar i konstruktionen. En del av de radikala feministerna anser att heterosexualiteten är konstruerad och att den bygger på ett dominanssystem. Dominanssystemet, med de olika normerna inom heterosexualiteten, är ett av sätten som patriarkatet kontrollerar den kvinnliga sexualiteten med. En feminist som Freedman nämner är Anne Koedt som hävdar att den kvinnliga vaginala orgasmen är en myt som skapats av män för att stärka patriarkatet över kvinnor. Koedt hävdar vidare att det är klitoris som är viktigast för den kvinnliga orgasmen och att myten om den vaginala orgasmen formats efter männens behov. Med det menar Koedt att kvinnans vagina är bästa stimulansen för mannens penis. Koedt vill med det här påvisa att det är männens sexuella behov som är i fokus och det innebär att heterosexuella relationer underordnar kvinnan. Kvinnan måste enligt Koedt bilda sig nya uppfattningar och normer kring sin sexualitet för att skapa ömsesidiga lustupplevelser. Koedt menar vidare att lesbiska relationer och kvinnors egen kontroll över sin sexualitet är ett hot mot patriarkatet och det är därför som det möter motstånd från samhället. En del inom feminismen menar att heterosexuella relationer aldrig kan bli jämlika, då män inte ser kvinnan som en jämlik. Heterosexuella relationer motverkar kvinnans frihet och möjlighet att uppnå sexuell njutning. Andra matriarker menar att med omförhandling kan en man och en kvinna uppleva sexuell njutning tillsammans på ett jämlikt plan²⁴.

En annan central fråga inom feminismen är pornografin. Pornografin har en metafysisk utgångspunkt där män är överlägsna kvinnorna och där kvinnorna enbart ska tillfredsställa männen. Inom de olika matriarkerna finns det olika meningsskillnader. En del menar att pornografin enbart är till för patriarkatets dominans medan somliga hävdar att pornografi under rätta omständigheter kan bidra till att frigöra kvinnans sexualitet. En som anser att pornografi enbart gynnar patriarkatet är Mackinnon, hon anser att den sexuella strukturen är en central del av kvinnlig underordning i samhället. De argumenten mot pornografin ofta berör är den ekonomiska exploateringen av kvinnan. Det innefattar den skada kvinnor tar i produktionen och att pornografin ökar det sexuella våldet mot kvinnor. Mackinnon argumenterar för att lagstifta mot pornografi. De feminister som anser att pornografin kan vara en hjälp till kvinnors sexuella utlevelser menar att det Mackinnon argumenterar för kan bidra till motsatsen. Det vill säga att en ännu större barriär mellan könsens sexualitet och lust uppkommer Ett annat maktmedel som pornografin medför är sexuellt våld. Feministen Susan Brownmillers menar att sexuellt våld är det som ger män makt över kvinnor. Hon framhåller vidare att hotet om sexuellt våld är det som håller alla kvinnor underordnade och alla män överordnade. Det sexuella våldet ska ses som en kollektiv handling då samhällssystemet är uppbyggt av patriarkatet²⁵.

En del feminister anser att fortplantning och moderskap bidrar till kvinnoförtrycket. Andra

---

²⁴ Ibid. s. 91-95.

²⁵ Ibid. s. 95-100.

menar att moderskapet enbart ska befrias från kontrollen för att bli en positiv erfarenhet för kvinnor. Matriarkerna inom feminismen har olika åsikter om moderskapet. En del menar att kvinnan aldrig kan frigöra sig från patriarkatets förtryck så länge reproduktionen sker i kvinnans kropp. De menar vidare att om en frigörelse ska kunna ske måste den reproduktiva bördan för kvinnan utslutas och istället ske på teknisk väg. De andra matriarkerna som menar motsatsen till att reproduktiviteten är en börda för kvinnan menar istället att kvinnans reproduktiva förmåga ska ses som en positiv möjlighet. Kvinnan ska enligt dem ha kontrollen över reproduktionen. De menar att kontrollen idag finns hos männen men att när legaliseringen av födelsekontroll, preventivmedel och abort genomfördes fick kvinnan en starkare position. Matriarkerna är överens om att reproduktionen och moderskapet kontrolleras av en ideologi som är skapad av män och det bör förändras²⁶.

5. Tidigare forskning

Folkhälsoinstitutet publicerade år 1998 en rapport som heter *Sex i Sverige – om sexuallivet i Sverige 1996*. Rapporten är en befolkningsbaserad urvalsundersökning där respondenterna har svarat på standardiserade frågor under en intervju samt själva besvarat ett frågeformulär. Urvalet bestod av 4781 personer i åldern 18-74 år, varav 1971 var bortfall, alltså deltog sammanlagt 2810 personer i undersökningen. Syftet med studien var:

- att få kunskap om sexuella normer och värderingar, upplevelser och erfarenheter i den vuxna befolkningen
- att identifiera mönster och mekanismer av väsentlig betydelse för hur människor formar sina sexuella liv
- att identifiera grupper med förhöjd risk att ådra sig oönskade konsekvenser av sexuell aktivitet²⁷.

Det resultat som vi redovisar från den tidigare forskningen innefattar bara det resultat som berör kvinnor. Det beror på att vår studie enbart berör kvinnors sexualitet.

Resultaten visar att nästan alla som deltog i studien och som har haft samlag under det senaste året hade det när de befann sig i en kärleksrelation. Praktiskt taget inga svenskar som var under 50 år hade väntat med samlag tills de gift sig. Studien visade också att det idag var vanligare att ha sex utan att vara kär än vad det var för 30 år sedan. Forskarna fann en liten grupp människor som hade ett stort antal sexpartners. Det framkom också att beteendet vid ett samlag varierade mindre bland de människor som var äldre²⁸. Resultaten visade att det inte var ovanligt att de hade en sexuell relation med någon annan under tiden som de var gifta eller sambos. Hälften av de som hade haft en sådan sexuell relation under de omständigheterna hade även haft en kärleksrelation tidigare. Studien visade att 71 procent av kvinnorna men bara 41 procent av männen hade en särskild vän eller väninna som de pratade med om sex. Den som ansågs ha betytt mest för den inställning som personen hade till sexualitet var den nuvarande sexualpartnern. Det näst vanligaste svaret hos kvinnorna var mamma medan det hos männen var en tidigare

---

²⁶ Ibid. s. 102-109.

²⁷ Gisela Helmius. (1998). Bakgrund: tio år av planer. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 14.

²⁸ Gisela Helmius. (1998). Kärleken. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 138-140.

sexualpartner²⁹. På påståendet om att, samlag ska personer bara ha med den personen de är kär i, svarade 60 procent av kvinnorna i åldern 18-24 år att det stämmer medan hela 80 procent av kvinnor i åldern 66-74 år svarade att det stämmer. Det framkom att den vanligaste åldern för kvinnor att ha sin sexualdebut hade sjunkit från 19,1 år för de som var 66-74 år till 16,4 för de som var 18-24 år. Merparten av kvinnorna hade sitt första samlag med en som i stort sett var jämgammal. Cirka nio procent av kvinnorna svarade att de kunde tänka sig att bli sexuellt stimulerade av en person av samma kön³⁰.

Det framkom att 41 procent av kvinnorna inte använde något preventivmedel vid det senaste samlaget. Merparten av de 41 procenten svarade att de inte ville bli gravida och att det senaste samlaget var oplanerat. Resultatet visade att bland kvinnor i åldern 18-74 år som varit gravida hade 27 procent genomfört en legal abort. Det framkom också att de kvinnor som hade en tidig sexualdebut i större utsträckning hade erfarenheter av en abort jämfört med de som hade en senare sexualdebut³¹.

Av de kvinnorna som deltog i studien hade cirka var femte person någon gång haft en sexuellt överförbar sjukdom. Genomsnittsåldern för den första sexuellt överförbara sjukdomen var 23 år. Cirka hälften av kvinnorna uppgav att de trodde att det var deras partner som smittat dem. De som hade haft en sexuellt överförbar sjukdom hade i medel haft 22 samlagspartners jämfört med åtta partners för de som inte haft någon sådan sjukdom³².

Endast varannan kvinna i åldern 18-74 år tyckte att deras sexliv var tillfredsställande. Var fjärde kvinna som var ensamstående var nöjd med sitt sexliv medan två tredjedelar av dem som hade ett fastförhållande var nöjda med sitt³³. De kvinnor som hade ett förhållande hade oftare lust än de kvinnor som var ensamstående. Minskat intresse för sex var lika stort för de som var ensamstående som för de som hade ett förhållande. Det minskade intresset skapade främst problem när kvinnan hade en partner. Det var främst kvinnor i åldern 18-24 år som sökte professionell hjälp för sina sexproblem³⁴.

På frågan om det bör betraktas som en kriminell handling om en man tar betalt för sexuell samvaro med en kvinna, svarade 55 procent av kvinnorna nej. När frågan var vänd alltså om det bör betraktas som en kriminell handling om en kvinna tar betalt för sexuell samvaro visade resultatet nästan det samma. 58 procent av kvinnorna ansåg inte att det bör betraktas som en kriminell handling. Resultatet visar även att 82 procent av kvinnorna aldrig känt sig tvungna att ställa upp på sex. Alltså är det ungefär en kvinna av fem som tvingats till sexuella handlingar³⁵.

---

²⁹ Bo Lewin. (1998). Kvinnor och män. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 121-127.

³⁰ Gisela Helmius. (1998). I begynnelsen. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 144, 155.

³¹ Ann Lalos. (1998). Reproduktion, prevention och sexualitet. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 188, 191-194.

³² Ann Lalos. (1998). Sexuellt överförbara sjukdomar. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. (Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 264-266.

³³ Kerstin Fugl Meyer. (1998). Hälsa, sexuell förmåga och livskvalitet. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 229-232.

³⁴ Kerstin Fugl Meyer. (1998). Sexuell oförmåga och sexuella problem. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 201-204, 213-214.

³⁵ Sven-Axel Månsson. (1998). Den köpta sexualiteten. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. (Stockholm: Folkhälsoinstitutet. s. 246-249.

6. Metod

I metodavsnittet redogörs för valet av metod och dess olika delar.

6.1 Kvantitativ metod

Utgångspunkten för de kvantitativa metoderna är att det som studeras ska göras mätbart och att undersökningens resultat ska uttryckas i siffror. De vanligaste kvantitativa metoderna är enkät- och intervjuundersökningar³⁶. I vår studie används en kvantitativ metod i form av en enkätundersökning.

När insamling av data sker i en kvantitativ metod måste kategorisering och strukturering skett. Kvantitativ metod kan anses vara en sluten metod, vilket innebär att utförandet av metoden bygger på att kategorisera och strukturera tidigt. Det sker för att styra informationen från respondenterna till att vara relevant för studien. I den kvantitativa metoden går forskaren från teori till empiri, det vill säga ett deduktivt förhållningssätt. Forskaren i en kvantitativ metod är den som styr vad för information han eller hon vill ha från respondenterna³⁷.

För att behålla en kvantitativ metods reliabilitet bör forskaren följa en viss process. Processen kan delas in i sju steg, vilka innefattar problemställning, undersökningsuppläggning, datainsamling, urval, analys, kvalitet och sist tolkning och tolkningsfel. En kvantitativ metod kan ses som mindre flexibel än vad en kvalitativ metod är. En problemställning förklarar vad forskaren är intresserad av. Det finns tre olika sorters problemställningar, förstå, beskriva och förklara. Undersökningsupplägget är beroende av vilken av de tre problemställningarna som forskaren väljer. Efter att problemställningen är vald väljer forskaren ett lämpligt upplägg för studien. Det vanligaste sättet som en datainsamling sker på i en kvantitativ metod är enkäter med slutna svarsalternativ. Hur enkätens frågor och svarsalternativ utformas finns med i datainsamlingssteget. Det fjärde steget innebär att forskaren ska göra sitt urval. Det finns många olika urval som forskaren kan välja att använda sig av bland annat systematiskt slumpmässigt urval, stratifierat urval och bekvämlighetsurval. Femte steget som berör dataanalysen börjar med kodningen av data som sedan ska analyseras. Det sjätte steget innebär att forskaren testar hur valida och reliabla slutsatserna är. Det sista steget är tolkningen av resultatet, där forskaren ser på sitt resultat ur ett bredare perspektiv³⁸. Bryman³⁹ delar däremot in den kvantitativa processen i elva steg som är teori, hypotes, undersökningsdesign, utformning av mått på begreppen, val av plats, val av respondenter, tillämpning av undersökningsinstrumenten för datainsamlingen, bearbetning av data, analys av data, resultat/slutsatser och formulering av resultat och slutsatser. Stegen har i stort sätt samma innebörd som Jacobsens ovannämnda steg och av den anledningen har vi valt att inte förklara Brymans steg närmre.

Fördelarna med en kvantitativ metod är att användandet av ett relativt litet urval kan ge en generaliserande bild. När insamlingen av data är avslutad går arbetet med kodning och analys relativt fort. Ytterligare en fördel är att analysen kan göras om flera gånger, forskaren kan vid misslyckande testa en annan analys utan att påverka datan⁴⁰. Nackdelar med en kvantitativ metod är att det finns en risk att undersökningen får en opersonlig karaktär. Kvantitativa metoder kan även anses vara individualistiska då den insamlade datan inte kommer från grupper utan enbart

---

³⁶ Annika Eliasson. (2006). *Kvantitativ metod från början*, Lund: Studentlitteratur. s. 28-29.

³⁷ Dag Ingvar Jacobsen. (2007). *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Lund: Studentlitteratur. s. 52-53.

³⁸ Ibid. s. 14-17, 180, 212-223, 233, 268, 294.

³⁹ Bryman. s. 78.

⁴⁰ Eliasson. s. 30.

från enskilda personer. Ännu en nackdel är att forskaren bestämmer vad för frågor som är viktiga att svara på⁴¹.

6.2 Urval

Urvalet till studien var ett icke slumpmässigt urval, närmare bestämt ett bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurval innebär att forskaren gör ett urval som är tillgängligt för han/hon⁴². En av nackdelarna med bekvämlighetsurval är att det endast är de individer som är på plats vid enkätstillfället som kan ingå i urvalet. Studiens representativitet kan därmed ifrågasättas⁴³. För att undgå den nackdelen och nå så många respondenter som möjligt valde vi att låta enkäterna ligga på de olika arbetsplatserna i två veckor. Därmed fick merparten av de anställda möjligheten att delta.

Ytterligare en nackdel är att det inte går att genomföra en bortfallsanalys, då forskaren inte har någon information angående alla respondenter⁴⁴. Urvalet till vår studie är ett bekvämlighetsurval för att vi valt att använda sju olika arbetsplatser som vi sedan tidigare känt till samt av vänner och bekanta som tillhörde urvalskategorin. På arbetsplatserna är merparten av de anställda kvinnorna. Respondenterna består av yrkesverksamma kvinnor i åldern 19-65 år. Antal enkäter som distribuerades var 200. Det som vi anser vara positivt med ett bekvämlighetsurval är att vi kunde använda oss av arbetsplatser som redan var tillgängliga för oss. Det bidrog till att ett stort arbete med att finna respondenter gick att kringgå. Innan enkäterna distribuerades till arbetsplatserna hade vi tagit kontakt med respektive chef och fått tillstånd. Vid distribueringen av enkäterna informerades de olika arbetsplatserna om syftet med enkäten och studien.

6.3 Enkät

Metodvalet till vår studie blev enkäter. Anledningen till valet av metod var för att nå ett bredare urval respondenter och att respondenterna skulle vara bekväma när de besvarade de frågor som vi behövde ställa i studien. Genom att använda enkäter hoppades vi på att få mer tillförlitliga svar, då respondenterna är helt anonyma jämfört med vad de skulle vara i en intervjusituation. En pilotstudie gjordes för att kontrollera att enkätens frågor och svarsalternativ var tydliga och relevanta för studiens syfte. När granskningen av pilotstudien var gjord valde vi att vidareutveckla enkäten. Den utformades med hjälp av en enkät som ingick i Folkhälsoinstitutets studie *Sex i Sverige 1996*. Vi fick tillstånd från folkhälsoinstitutet till att använda oss av deras enkät. Tillståndet gällde för omformulering av frågorna såväl som att använda oss av hela enkäten i sitt ursprungsskick. Vi studerade även andra enkäter som vi lät oss inspireras av. Vid utformandet använde vi oss av Jacobsen. Han tar upp tre centrala begrepp som ingår i alla problemställningar, de är enheter, variabler och värden. I en kvantitativ undersökning är enheterna de personer som svarar på enkäten, värdena är de svaren som varje enhet kryssar i på frågorna och variablerna är de frågor som ingår i enkäten⁴⁵. Vid utformandet bör hänsyn till formuleringar och ordval tas. Frågorna eller påståenden som ingår i en enkät måste ha samma betydelse för alla de som besvarar den, det är för att få relevanta svar för studiens syfte⁴⁶.

Vi använde enkäten som ingick i Folkhälsoinstitutets studie *Sex i Sverige 1996* som mall när

---

⁴¹ Jacobsen. s. 54.

⁴² Ibid. s. 223.

⁴³ Janet M. Ruane. (2006). *A och O i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur. s. 142.

⁴⁴ Jacobsen. s. 224.

⁴⁵ Ibid. s. 181.

⁴⁶ Ibid. s.190.

vi formulerade våra frågor. Innehållet består av frågor och påståenden (se bilaga B).

Vid formulerandet av frågorna till en enkät finns det elva olika regler att ha i åtanke. Den första regeln är att *sträva efter enkelhet i frågorna*, vilket innebär att frågorna ska vara korta och de ska formuleras i talspråk. Användandet av talspråk ska göras för att alla respondenter ska förstå frågorna, därför bör fackspråk undvikas. Dubbla frågor ska undvikas i den utsträckning det är möjligt⁴⁷. Vi valde ut de frågor från enkäten *Sex i Sverige 1996* som vi ville använda oss av, en del ord i frågorna ändrades för att passa vårt urval. Vi ville använda ett vardagsspråk för att samtliga respondenter skulle förstå frågorna.

Den andra regeln är att samma *begrepp kan tolkas på olika sätt av olika respondenter*. Det betyder att frågor och påståenden ska vara konkret ställda för att de inte ska missuppfattas⁴⁸. Valet av vardagsspråk i vår enkät ansåg vi skulle bidra till att respondenterna tolkade begreppen så som vi avsett.

Tredje regeln lyder *människors minne sträcker sig inte särskilt långt tillbaka i tiden*, det innebär att forskaren måste göra ett avvägande mellan att ställa frågor som berör nutid eller dåtid. Respondenternas svar blir mer säkra om frågorna berör nutid, samtidigt som risken finns att forskaren kan förlora viktig information vilket är den avvägning forskaren måste göra⁴⁹. Vi gjorde en avvägning för en del frågor i enkäten om de skulle vara med eller inte, som till exempel frågan om i vilken ålder samlagsdebuten skett. Vi kom fram till att de frågorna trots att de berör dåtid, var av betydelse för vår studie och därför valde vi att inkludera dem i enkäten.

Fjärde regeln är *försök att undvika ledande frågor*, ledande frågor kan bidra till att respondentens svar leds av frågan och därför bör de undvikas⁵⁰. Vid genomförandet av vår pilotstudie upptäcktes en del ledande frågor som vi senare omformulerade.

Femte regeln är *övertväg noga om en mittkategori eller en vet inte kategori ska finnas med bland svarsalternativen*. Regeln innebär att en enkät ska använda eller undvika den typen av frågor beroende på frågan eller studiens problemställning. Väljer forskaren att använda sig av en mittkategori kan det bidra till att respondenterna av bekvämlighet svarar vet inte istället för att ta ställning till frågan eller påståendet, det här kan vara en nackdel. Väljer forskaren att ta med mittkategorier eller vet inte kategorier ska det vara för att alla respondenter kanske inte har en egen åsikt om en specifik fråga. Om kategorin inte finns med kan det innebära att respondenten ger ett svar som han eller hon inte står för⁵¹. Några av svarsalternativen i vår enkät består av tveksam/vet ej, de frågorna som har sådana svarsalternativ anser vi kräver det. Frågorna med svarsalternativet tveksam/vet ej, är frågor där respondenterna kanske inte har ett svar att tillge.

Sjätte regeln är *använd gärna öppna frågor utöver de slutna frågorna*. Att använda öppna frågor kan bidra till att respondenterna blir villigare till att svara, det är dock inte många enkäter som har öppna svarsalternativ⁵². Vår enkät består endast av slutna frågor. Anledningen till det är att vi ansåg att slutna frågor skulle ge oss tydligare svar än vad öppna frågor kunde ge. Vi såg en risk med att använda öppna frågor eftersom vi då riskerade att få utsvävande svar som inte skulle vara relevanta för studien.

Sjunde regeln *inled en enkät ofarligt och avsluta med mer känsliga frågor*, för att leda respondenten in, bör det göras med ofarliga frågor för att de inte ska bli motvilliga eller

---

⁴⁷ Ibid. s.191-192.

⁴⁸ Ibid. s.193.

⁴⁹ Ibid. s.193-194.

⁵⁰ Ibid. s.194.

⁵¹ Ibid. s.194-195.

⁵² Ibid. s.195.

avskräckta av frågorna. De mer känsliga frågorna bör ställas i slutet i enkäten⁵³. De inledande frågorna i vår enkät följer den sjunde regeln. Den började med frågor av mer allmän karaktär för att mot mitten övergå till frågor av mer personlig karaktär. Studiens ämnesområde gjorde att vi ansåg att den sjunde regeln var av största relevans.

Åttonde regeln är, *var försiktig med filterfrågor*, alltså frågor som har alternativ som innebär att respondentens svar bidrar till om han/hon ska svara på nästa fråga. För många av de sortens frågor i en enkät kan bidra till att respondenten upplever enkäten som svår⁵⁴. Vår enkät bestod av relativt få filterfrågor. De förekom enbart där de föregående frågorna och svaren krävde ett förtydligande. Vi ansåg inte att de få filterfrågorna som ingick försvårade för respondenten.

Nionde regeln, *svaret på en fråga kan påverkas starkt av de frågor som ställts innan*, innebär att tidigare frågor i enkäten kan påverka resterande svar. För att motverka det bör forskare granska sin egen enkät för att se om de frågor som ställs kan påverka resterande frågor svar⁵⁵. Nionde regeln tog vi hänsyn till, de respondenter som ingick i pilotstudien fick delge sina åsikter till oss angående enkäten. Respondenterna från pilotstudien hade inga direkta åsikter angående den nionde regeln. Innan vi distribuerade enkäten granskade vi den noggrant med den nionde regeln i åtanke.

Tionde regeln är *variera riktningen på frågorna*, det innebär att när en forskare använder sig av påståenden bör de vara riktade så att respondenten tvingas att ta ställning. Påståendena ska vara negativt eller positivt riktade⁵⁶. Samtliga påståenden och svarsalternativ i vår enkät kommer från Folkhälsoinstitutets enkät *Sex i Sverige 1996*. Alla påståenden som ingick var riktade så att respondenterna tvingades att ta ställning.

Elfte regeln är *testa enkäten*, forskaren bör göra en pilotundersökning för att se om frågor och svar är användbara⁵⁷. Som tidigare nämnts genomfördes en pilotstudie för att testa vår enkäts frågor och svar.

Till pilotstudien som genomfördes hade vi utformat ett följebrev. Respondenterna i pilotstudien gav förslag på ändringar i följebrevet och som därmed formulerades om. Det omformulerade följebrevet medföljde de enkäter som vi senare distribuerade till våra respondenter. I brevet förklarades syftet med studien. Vi förklarade även att det var viktigt att de som ville besvara enkäten var yrkesverksamma kvinnor i åldern 19-65 år samt att de besvarade samtliga frågor. Vi intygade att svaren skulle behandlas konfidentiellt och att respondenterna då var fullständigt anonyma. Följebrevet undertecknades av oss och våra kontaktpuppgifter fanns med om respondenterna ville nå oss (se bilaga A).

6.4 Enkät distribuering

För att möjliggöra en distribuering av enkäter till arbetsplatserna tog vi först kontakt med de olika cheferna för att få tillstånd. Efter att förklarat syftet med vår studie gav samtliga tillfrågade chefer sitt tillstånd. Vid distribueringen gavs information till vardera arbetsplats om syftet med enkäten. Förslutna lådor där besvarade enkäter skulle lämnas placerades ut på vardera arbetsplats. Information gavs om att respondenterna hade full anonymitet och för de som ville besvara var det viktigt att de svarade på samtliga frågor. Följebrev medfördes som första sida på varje enkät.

---

⁵³ Ibid. s.195-196.

⁵⁴ Ibid. s.196-197.

⁵⁵ Ibid. s.197-198.

⁵⁶ Ibid. s.198-199.

⁵⁷ Ibid. s.199.

Även på de förslutna lådorna fanns ett följebrev. Vi samlade in de förslutna lådorna med de besvarade enkäterna efter fjorton dagar.

6.5 Databearbetning

Bearbetning av data skedde i SPSS, Statistical Package of Social Science. De insamlade enkäterna matades in i datorn. För att se om inmatningen innehöll några fel kontrollerade vi efter varje enkät att kodningen stämde. När inmatningen var klar analyserade vi resultatet i frekvenstabeller och korstabeller. Djurfeldt et al⁵⁸, skriver att med en frekvenstabell kan resultatet av de olika svarsalternativen som besvarats visas i antal (hur många svar/svarsalternativ) och i procentantal. Korstabeller bidrog till att vi fick en beskrivande statistik där vi kunde jämföra och se skillnader mellan olika kategorier av svar. Endast ett fåtal av våra frågor analyserades i korstabeller, anledningen till det var att vi inte var ute efter att jämföra olika kategorier. Vid analysen av data i SPSS uppkom inga problem eftersom vi dubbelkollade kodningen efter varje enkät. Resultatet presenteras i form av tabeller och diagram med tillhörande beskrivningar. Vi valde ut de tabeller och diagram som vi ansåg vara mest relevanta för studiens problemområde och syfte.

6.6 Bortfall

Bortfall i en enkätundersökning kan bestå av interna och externa bortfall. Interna bortfall är de enkäter som inte är fullständigt ifyllda, det vill säga de som saknar svar på vissa frågor. Ett externt bortfall består av de personer ur urvalet som av någon anledning väljer att inte delta genom att inte svara på enkäten. Det interna bortfallet är viktigt att redogöra för, eftersom det kan påverka de slutsatser som forskaren drar av svarsfördelningen på frågorna⁵⁹. Antal respondenter som skulle besvara vår enkät var 200. När de var insamlade visade det sig att 119 av de 200 var besvarade. Det externa bortfallet på 81 personer det vill säga 40,5 procent var de respondenter som av någon anledning inte ville svara på vår enkät. Svarsfrekvensen uppgick därför till 59,5 procent. Det interna bortfallet uppgick till 16 personer. Merparten av de 16 personerna hade valt att inte besvara någon enstaka fråga. En av de 16 personerna hade valt att inte svara på ett flertal frågor. När en enkätundersökning har båda typerna av bortfall måste en bortfallsberäkning göras för såväl hela enkäten som för de enstaka frågorna⁶⁰. Det finns olika sätt att minska bortfallet på. Det är viktigt att ha ett genomarbetat och välformulerat följebrev där forskaren förklarar vad syftet med studien är, varför undersökningen är viktig och hur forskaren har valt ut de respondenter som ska svara på enkäten. När det handlar om postenkäter är det bra att hålla reda på vilka respondenter som inte har besvarat och skicka ut påminnelser⁶¹. Det gäller dock inte för vår egen enkätundersökning eftersom vi inte har använt oss av postenkäter.

Längden på enkäten har visat sig vara av betydelse när bortfallet beräknas. En kortare enkät brukar ha ett lägre bortfall än en längre, dock kan även en enkät som är mer omfattande och längre visa ett lågt bortfall om respondenterna anser att den är intressant och viktig att besvara. Medföljer det tydliga instruktioner och att den är snyggt upplagd så kan det minska bortfallet. Ytterligare en åtgärd för att minska bortfallet är att se till att enkäten inte är på fler sidor än vad som krävs. Det rekommenderas att inleda med frågor som är intressanta för respondenten. För att

---

⁵⁸ Göran Djurfeldt, Rolf Larsson och Ola Stjärnhagen. (2003). *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur. s.44.

⁵⁹ Göran Ejlertsson. (2005). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur. s.25, 121.

⁶⁰ Jacobsen. s.228.

⁶¹ Bryman. s.149.

minska bortfallet kan det vara bra att följebrevet och enkäten är personlig och att forskaren undertecknar följebrevet. Slutna frågor är att föredra eftersom respondenter ofta är motvilliga att svara på öppna frågor där de måste skriva mycket. För att minska bortfallet kan forskaren erbjuda respondenterna till exempel lotter eller pengar. Det fungerar oftast bäst om lotterna eller pengarna bifogas med enkäten⁶². Även Ejlertsson⁶³ menar att ett väl formulerat följebrev och påminnelser minskar bortfallet. Han anser att det är rimligt att skicka två påminnelser, att skicka fler än två stycken har ingen större verkan och kan vara en etisk fråga.

Vi har valt att inte göra någon bortfallsanalys av den anledningen att vi inte har någon information om alla de individer som vi ville undersöka.

6.7 Reliabilitet och Validitet

Reliabilitet innebär att studien är pålitlig och tillförlitlig, upprepas studien ska den ge samma resultat, det bidrar till stark pålitlighet under förutsättning att den här studien genomförts likartat som den tidigare. Skiljer sig resultatet åt eller inte kan kontrolleras, kan studiens resultat och slutsatser ifrågasättas. För att uppnå hög reliabilitet vid en kvantitativ undersökning måste forskaren se till att mätningarna genomförs under samma förutsättningar oavsett omständigheterna⁶⁴. Reliabiliteten innefattar tre olika faktorer, det är stabilitet, intern reliabilitet och interbedömarreliabilitet. *Stabilitet* innebär att studien ska kunna göras om två gånger efter varandra och då uppnå likvärdiga resultat, vilket kallas för test-retest. *Intern reliabilitet* innebär om respondenternas svar på en fråga påverkas av tidigare indikatorer i studien, det kan påverka studiens reliabilitet. För att mäta den interna reliabiliteten kan Cronbachs alpha användas, vilket innebär att frågorna slumpmässigt delas upp och sedan jämförs med varandra. *Interbedömarreliabilitet* innebär att resultatet ska bli detsamma oavsett vem som genomför studien. Reliabilitetens trovärdighet påverkar validiteten⁶⁵. Det finns olika åtgärder en forskare kan vidta för att uppnå en högre reliabilitet. Variablerna i en enkät ska alltid kontrolleras så att de mäter det som är avsett att mäta. Förberedelserna och informationen inför undersökningen är viktiga. Kodningen av data ska alltid kontrolleras så att inga inmatningsfel skett⁶⁶.

Med validitet menas om studien mäter det som är avsett att mäta. Validitet betyder giltig. Hög reliabilitet bidrar till hög validitet men validiteten kan inte bli högre än reliabiliteten. Validiteten påverkas av att data som samlas in är giltig, giltigheten är avgörande för studiens trovärdighet. Det finns även här åtgärder som kan tas för att öka validiteten. De begrepp som används i studien bör ha likvärdig betydelse, det innefattar de mätbegrepp vi använder oss av och de teoretiska begreppen. Forskaren kan för att öka validiteten använda en och samma fråga flera gånger, den ska dock vara omformulerad⁶⁷.

6.8 Etik

Det finns olika grundläggande etiska riktlinjer som ska fungera som vägledning för hur forskare ska behandla de individer som ingår i en studie. De riktlinjerna berör individernas integritet, anonymitet, frivillighet och konfidentialitet. Riktlinjerna är inte detsamma som lagar men det finns vissa tillfällen då lagar och etik sammanfaller. Individskyddskravet är riktlinjen som innebär att den person som deltar i en forskning inte får bli kränkt, komma till skada eller

---

⁶² Ibid. s.149-150.

⁶³ Ejlertsson. s.26.

⁶⁴ Eliasson. s.15.

⁶⁵ Bryman. s. 87-88.

⁶⁶ Eliasson. s.16.

⁶⁷ Ibid. s.16-17.

förödmjukas. Informationskravet innebär att de som ingår i en studie bör vara informerade om att de ingår i studien och de ska vara medvetna om studiens syfte. Samtyckeskravet betyder att de personer som medverkar i en undersökning bör ge sitt samtycke och själva avgöra hur länge de vill delta. Konfidentialitetskravet innebär att de deltagande ska få vara anonyma och att all information ska lagras på ett sätt så ingen obehörig ska kunna ta del av den. Enskilda personer som deltagit i en studie får aldrig identifieras. Nyttjandekravet innebär att den information forskaren får fram enbart får användas till det angivna forskningsändamålet⁶⁸. I studien som vi genomfört har vi från första stund övervägt hur respondenterna som medverkar ska kunna vara individskyddade. Valet av metod för att distribuera enkäten och på det sätt som insamlingen skedde medförde att varken vi eller någon annan kan veta vem som svarat på enkäterna. Respondenterna kan inte identifieras och därmed har vi uppnått konfidentialitetskravet. På varje arbetsplats har vi satt ut en låda med slutet lock, enbart en skåra öppen för att respondenterna ska kunna föra in enkäten efter att ha fyllt i den. Vi har tydligt informerat respondenterna med hjälp av ett följebrev tillhörande enkäten om studiens syfte och där vi intygar att respondenternas svar behandlas konfidentiellt och anonymt. Respondenterna som besvarade enkäten svarade av egen vilja och hade rätt att avbryta deltagandet när de ville. Därmed anser vi oss ha uppnått samtyckeskravet. Om någon av respondenterna skulle vilja få kontakt med oss med eventuella frågor lämnades även våra telefonnummer ut på följebrevet. Svaren som framkom av enkäterna använder vi enbart till vår studie, därav uppfylls även nyttjandekravet.

6.9 Metoddiskussion

Valet av vårt problemområde och vårt syfte bidrog till att en kvantitativ metod i form av enkäter kändes mest lämplig. Anledningen till valet av metod var att de frågor vi ville att respondenterna skulle besvara kunde upplevas som känsliga och därför ansåg vi att respondenterna skulle kunna svara mer ärligt på en enkät än vid en intervjusituation. Det bidrog även till att respondenterna var anonyma. Varken vi eller någon annan vet vilka det var som besvarat enkäterna. Av den anledningen anser vi att en kvantitativ metod i form av enkäter var det bästa metodvalet. Vid en kvalitativ intervju hade inte respondenterna varit anonyma för oss. Med att använda enkäter anser vi oss har fått svar på många fler frågor än vad vi tror att vi skulle fått vid en intervjusituation. En nackdel med metoden kan vara att användandet av enbart slutna frågor inte ger respondenterna möjlighet att utveckla sina svar. Det här är som sagt en avvägning som vi har gjort. Avvägningen att enbart använda oss av slutna frågor gjordes för att begränsa svaren. Ytterligare en nackdel är att vi inte hade möjlighet att ställa följdfrågor.

7. Resultat

Resultatet som presenteras bygger på de fullständigt ifyllda enkäternas svar. Av de 200 enkäter som distribuerades var 103 fullständigt ifyllda. Vi delade in kvinnornas ålder i kategorier för att förenkla analysen. Sammanställningen av frågorna i enkäterna blev omfattande och vi har därför valt att redovisa resultatet av de frågor som vi anser är av största relevans för vår studie.

7.1 Ålder, preventivmedel och sexuell läggning

I tabell ett till tre redovisar vi för kvinnornas ålder och användning av samt åsikter om preventivmedel. Tabell fyra och fem redovisar kvinnornas sexuella läggning och deras åsikter om att bli sexuellt stimulerade av någon med samma kön.

---

⁶⁸ Bryman. s. 440-441.

Tabell 1. Hur många kvinnor i de olika ålderskategorierna som lämnat en fullständigt ifylld enkät.

Ålder	Antal
19-25	20
26-30	17
31-38	18
39-45	15
46-55	18
56-65	15
	Total 103

Tabell 2. Hur många kvinnor i de olika ålderskategorierna som använder någon form av preventivmedel när de har sexuellt umgänge.

Använder du någon form av preventivmedel när du har sexuellt umgänge?					
Ålder	Nej	Ja, p-piller, p-stav eller liknande	Ja, kondom	Ja, spiral	Total
19-25	3	15	2	0	20
26-30	3	8	4	2	17
31-38	1	11	3	3	18
39-45	5	3	1	6	15
46-55	7	4	2	5	18
56-65	14	0	0	1	15
Total	33	41	12	17	103

70 av de 103 (68 %) kvinnorna uppgav att de vid sexuellt umgänge använder någon form av preventivmedel. Merparten av de som uppgav att de använder preventivmedel använder p-piller, p-stav eller liknande. Det var endast en kvinna i ålderskategorin 56-65 som använde någon form av preventivmedel. Därav var det den ålderskategorin som representerade flest nej-svar.

Tabell 3. Hur många av kvinnorna i de olika ålderskategorierna som ansåg att preventivmedel bidrar till ett friare sexliv för kvinnor.

Anser du att preventivmedel bidrar till ett friare sexliv för kvinnor?			
Ålder	Ja	Nej	Totalt
19-25	20	0	20
26-30	17	0	17
31-38	18	0	18
39-45	14	1	15
46-55	17	1	18
56-65	15	0	15
Total	101	2	103

Tabellen visar att 101 av de 103 (98 %) kvinnorna ansåg att preventivmedel bidrar till ett friare sexliv för kvinnor. Endast två av de 103 kvinnorna (2 %) ansåg att preventivmedel inte bidrar till ett friare sexliv för kvinnor. Kvinnorna i åldern 19-38 var överens om att kvinnors sexliv blir friare med hjälp av preventivmedel. Bland kvinnorna i åldern 39-65 var samtliga utom två överens om att preventivmedel bidrar till ett friare sexliv.

Tabell 4. Vilken sexuell läggning kvinnorna i studien har.

Vilken sexuell läggning har du?	
Läggning	Antal
Bisexuell	6
Homosexuell	1
Heterosexuell	95
Annan	1
Total	103

Tabellen visar att 95 av de 103 (92%) kvinnorna är heterosexuella. Enbart en av kvinnorna var homosexuell och en kvinna svarade att hon har en annan sexuell läggning. Sex kvinnor (ca 6 %) var bisexuella.

Tabell 5. Att bli stimulerade av personer av samma kön samt vilken sexuell läggning kvinnorna har.

Vilken sexuell läggning har du?	Att bli sexuellt stimulerad av personer med samma kön				Total
	Kan tänka mig detta själv	Kan inte tänka mig detta själv, men kan acceptera det hos andra	Kan inte tänka mig detta själv och kan inte acceptera det hos andra	Oacceptabelt	
Bisexuell	6	0	0	0	6
Homosexuell	1	0	0	0	1
Heterosexuell	13	72	6	4	95
Annan	0	1	0	0	1
Total	20	73	6	4	103

Tabell 5 visar att 20 kvinnor kan tänka sig att bli sexuellt stimulerad av personer av samma kön. 73 kvinnor svarade att de inte kan tänka sig det själva men att de kan acceptera det hos andra. Sex kvinnor svarade att de inte kan tänka sig det här själva och att de inte heller kan acceptera det hos andra. Fyra kvinnor ansåg att det var oacceptabelt. 13 av kvinnorna som angett att de har en heterosexuell läggning uppgav även att de kan tänka sig att bli sexuellt stimulerad av personer av samma kön. 72 av kvinnorna med en heterosexuell läggning kan inte tänka sig det själva men kan acceptera det hos andra.

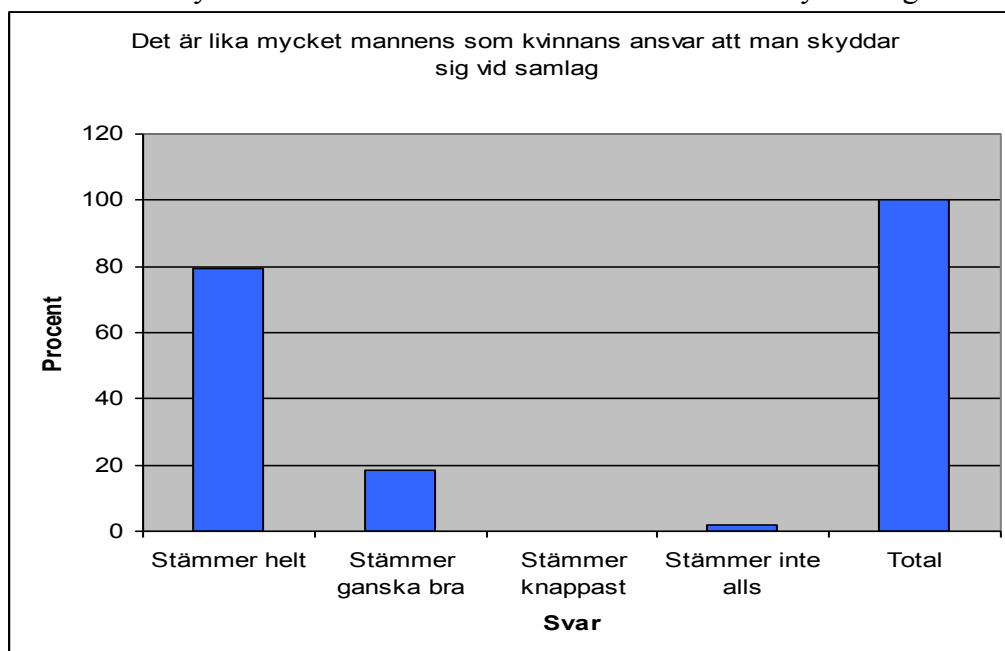
7.2 Sex, pornografi och kriminella handlingar

I tabellerna och diagrammen 6-20 redovisas kvinnornas svar på ett antal påståenden och frågor som ställdes i enkäten. Svaren presenteras i procent.

Tabell 6.1 Det är lika mycket mannens som kvinnans ansvar att man skyddar sig vid samlag

Det är lika mycket mannens som kvinnans ansvar att man skyddar sig vid samlag	
	Procent %
Stämmer helt	79,6
Stämmer ganska bra	18,5
Stämmer knappast	0
Stämmer inte alls	1,9
Total	100

Tabell 6.2 Det är lika mycket mannens som kvinnans ansvar att man skyddar sig vid samlag.

79,6 procent av kvinnorna anser att det är lika mycket mannens som kvinnans ansvar att skydda sig vid samlag. 1,9 procent anser inte att påståendet stämmer.

Tabell 7. Sex för en natt (one-night stand) är okej.

Sex för en natt (one-night stand) är okej	
	Procent %
Stämmer helt	44,7
Stämmer ganska bra	26,2
Stämmer knappast	17,5
Stämmer inte alls	11,6
Total	100

Cirka 71 procent av kvinnorna anser att one-night stand är okej eller ganska okej. Resterande anser att one-night stand knappast eller inte alls är okej.

Tabell 8. Kvinnor ska vara gifta innan de har sex

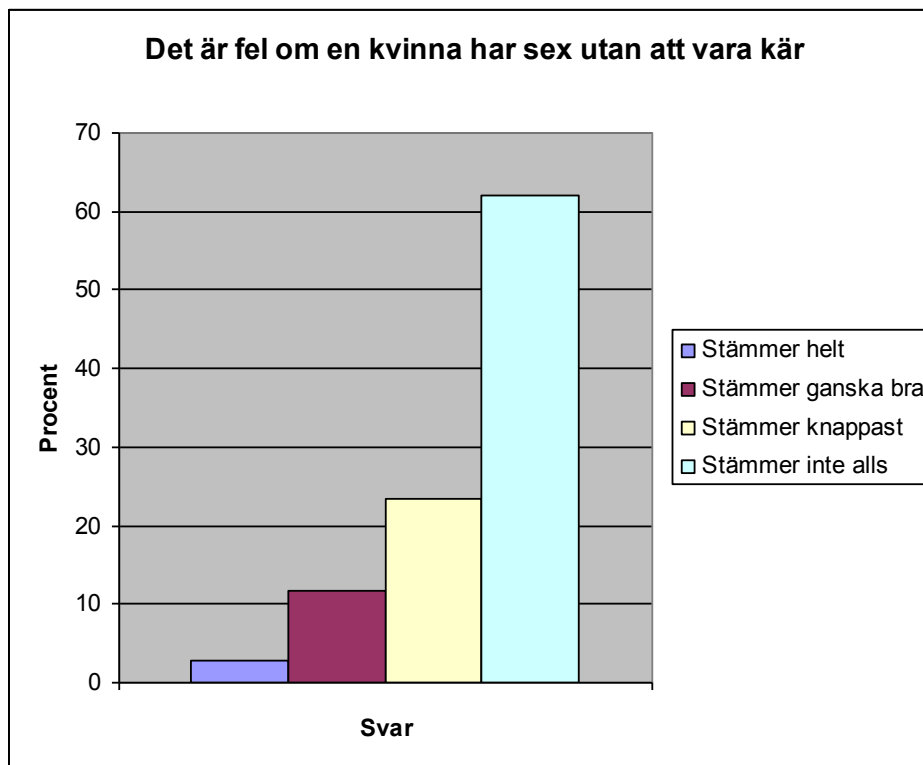
Kvinnor ska vara gifta innan de har sex	
	Procent %
Stämmer helt	1,0
Stämmer ganska bra	1,0
Stämmer knappast	7,8
Stämmer inte alls	90,2
Total	100

Två procent av kvinnorna anser att påståendet att kvinnor ska vara gifta innan de har sex stämmer helt eller ganska bra. Merparten (90,2%) anser att påståendet inte alls stämmer.

Tabell 9.1 Det är fel om en kvinna har sex utan att vara kär.

Det är fel om en kvinna har sex utan att vara kär	
	Procent %
Stämmer helt	2,9
Stämmer ganska bra	11,7
Stämmer knappast	23,3
Stämmer inte alls	62,1
Total	100

Tabell 9.2 Det är fel om en kvinna har sex utan att vara kär

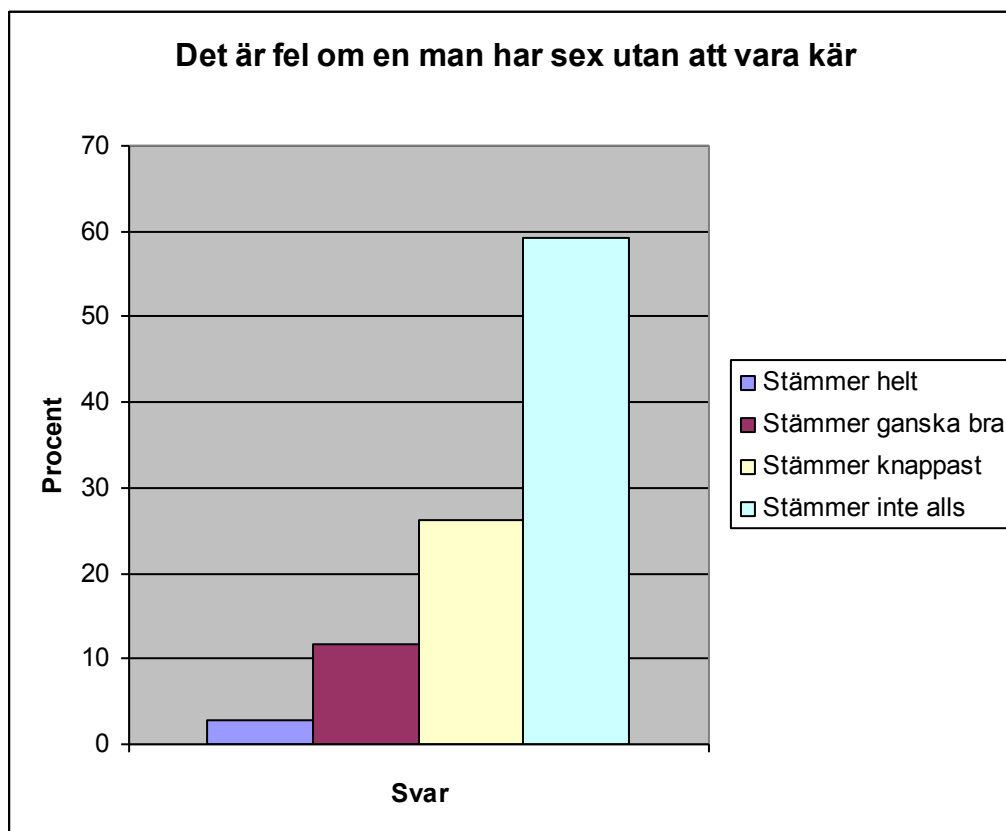

Av de 103 kvinnorna ansåg 85,4 procent att det stämmer knappast eller inte alls att det är fel om en kvinna har sex utan att vara kär. 14,8 procent anser att påståendet stämmer helt eller ganska bra.

Tabell 10.1 Det är fel om en man har sex utan att vara kär.

Det är fel om en man har sex utan att vara kär	
	Procent %
Stämmer helt	2,9
Stämmer ganska bra	11,7
Stämmer knappast	26,2
Stämmer inte alls	59,2
Total	100

Tabell 10.2 Det är fel om en man har sex utan att vara kär.

85,4 procent av kvinnorna anser att påståendet, det är fel om en man har sex utan att vara kär, stämmer inte alls eller stämmer knappast. 14,8 procent anser att påståendet stämmer helt eller ganska bra.

Tabell 11. Kvinnor tycker att det är viktigare med förspel än vad män tycker.

Kvinnor tycker att det är viktigare med förspel än vad män tycker	
	Procent %
Stämmer helt	21,4
Stämmer ganska bra	50,5
Stämmer knappast	20,4
Stämmer inte alls	7,7
Total	100

Av de 103 kvinnorna anser 71,9 procent att det stämmer helt eller ganska bra att kvinnor tycker det är viktigare med förspel än vad män tycker. 28,1 procent anser att påståendet inte stämmer eller att det knappast stämmer.

Tabell 12. Kvinnor har lika stor rätt att titta på porr som män har

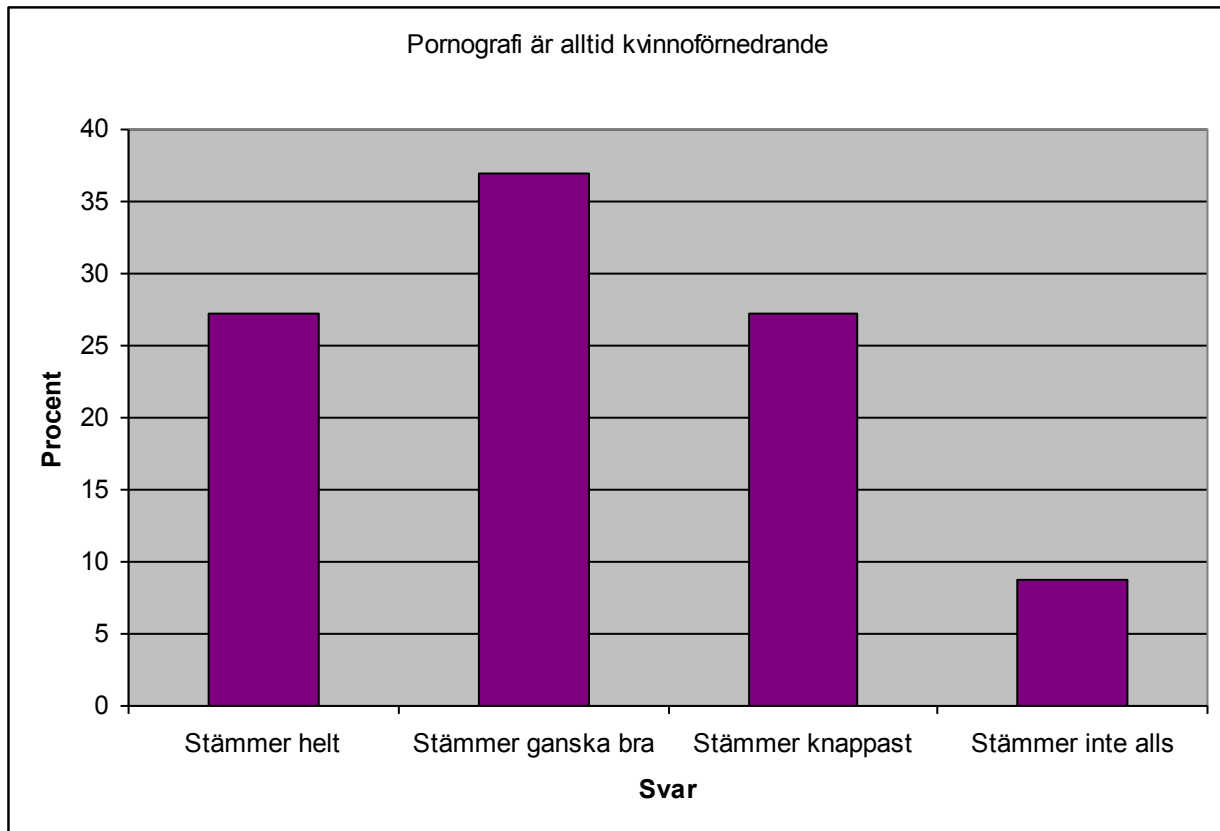
Kvinnor har lika stor rätt att titta på porr som män har	
	Procent %
Stämmer helt	87,4
Stämmer ganska bra	11,6
Stämmer knappast	1,0
Stämmer inte alls	0
Total	100

99 procent av kvinnorna anser att kvinnor har lika stor rätt att titta på porr som män har.

Tabell 13.1 Pornografi är alltid kvinnoförnedrande

Pornografi är alltid kvinnoförnedrande	
	Procent %
Stämmer helt	27,2
Stämmer ganska bra	36,9
Stämmer knappast	27,2
Stämmer inte alls	8,7
Total	100

Tabell 13.2 Pornografi är alltid kvinnoförnedrande

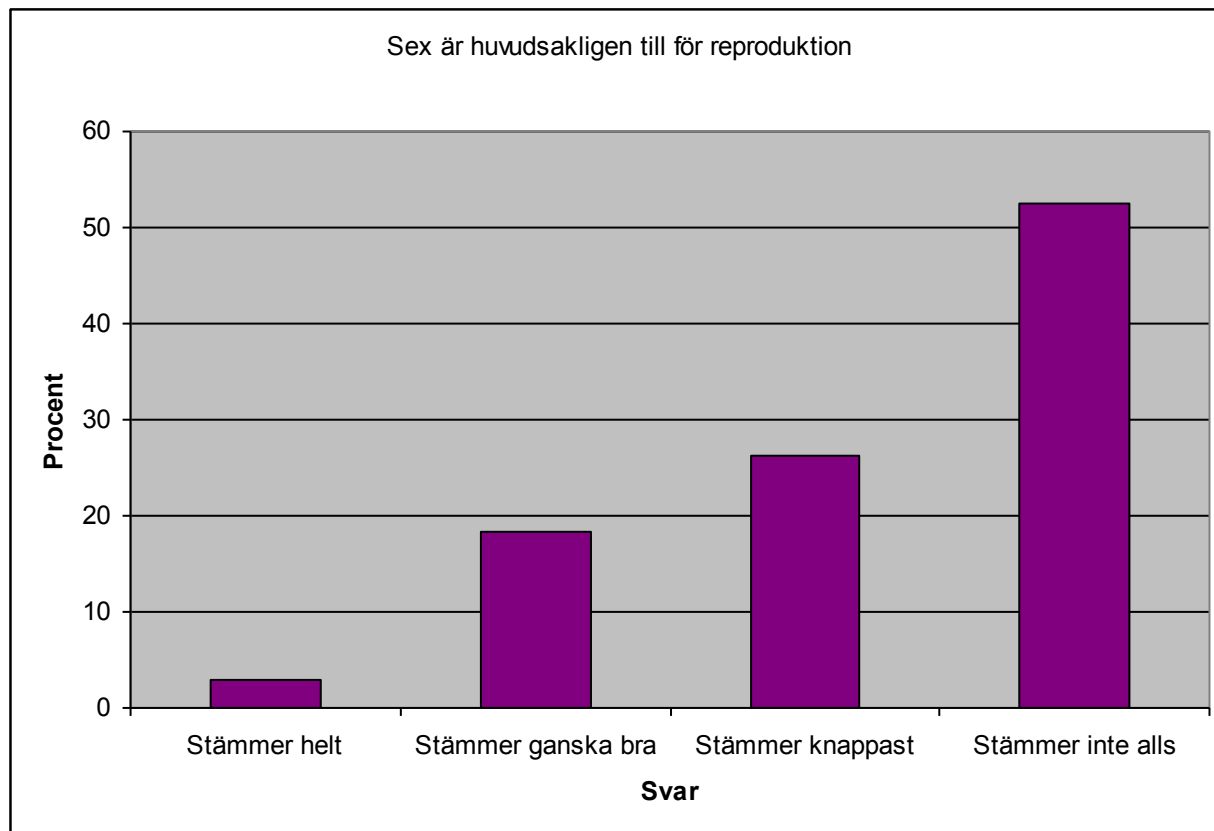
27,2 procent av kvinnorna anser att påståendet, pornografi alltid är kvinnoförnedrande, stämmer helt. 36,9 procent anser att påståendet stämmer ganska bra, 27,2 procent anser att det knappast stämmer medan 8,7 procent anser att det inte stämmer alls.

Tabell 14.1 Sex är huvudsakligen till för reproduktion

Sex är huvudsakligen till för reproduktion	
	Procent %
Stämmer helt	2,9
Stämmer ganska bra	18,4
Stämmer knappast	26,3
Stämmer inte alls	52,4
Total	100

Tabell 14.2 Sex är huvudsakligen till för reproduktion

Mer än hälften av kvinnorna anser inte att påståendet stämmer. En femtedel av kvinnorna anser att påståendet stämmer.

Tabell 15. Sex är till för att människor skall känna närhet och ömhet

Sex är till för att människor skall känna närhet och ömhet	
	Procent %
Stämmer helt	55,3
Stämmer ganska bra	41,8
Stämmer knappast	1,9
Stämmer inte alls	1,0
Total	100

97,1 procent av kvinnorna anser att sex är till för att människor ska känna närhet och ömhet. En procent anser däremot att påståendet inte alls stämmer.

Tabell 16. Sex är huvudsakligen till för att ge och få njutning

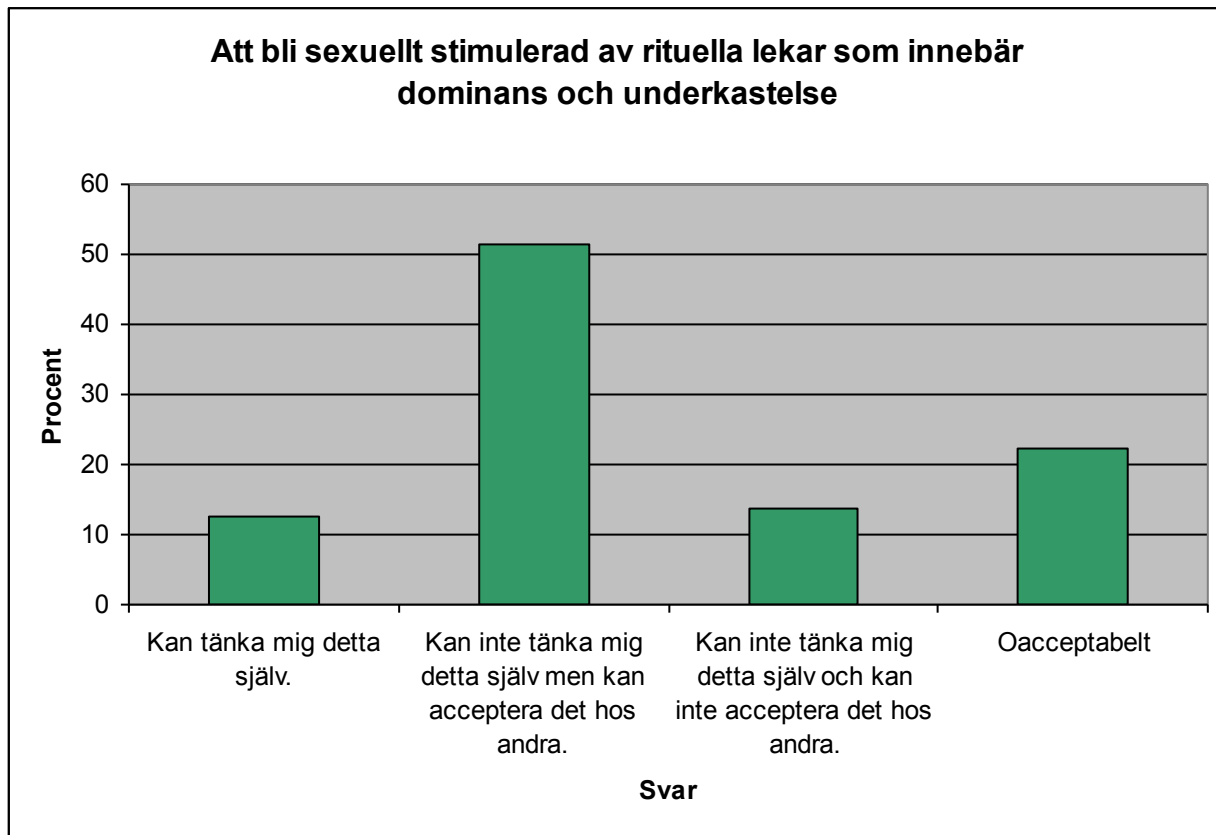
Sex är huvudsakligen till för att ge och få njutning	
	Procent %
Stämmer helt	50,5
Stämmer ganska bra	39,8
Stämmer knappast	8,7
Stämmer inte alls	1,0
Total	100

Av kvinnorna anser drygt 90 procent att sex huvudsakligen är till för att ge och få njutning. Närmare tio procent anser inte att påståendet stämmer.

Tabell 17.1 Att bli sexuellt stimulerad av rituella lekar som innebär dominans och underkastelse.

Att bli sexuellt stimulerad av rituella lekar som innebär dominans och underkastelse	
	Procent %
Kan tänka mig detta själv.	12,6
Kan inte tänka mig detta själv men kan acceptera det hos andra.	51,5
Kan inte tänka mig detta själv och kan inte acceptera det hos andra.	13,6
Oacceptabelt	22,3
Total	100

Tabell 17.1.2 Att bli sexuellt stimulerad av rituella lekar som innebär dominans och underkastelse.

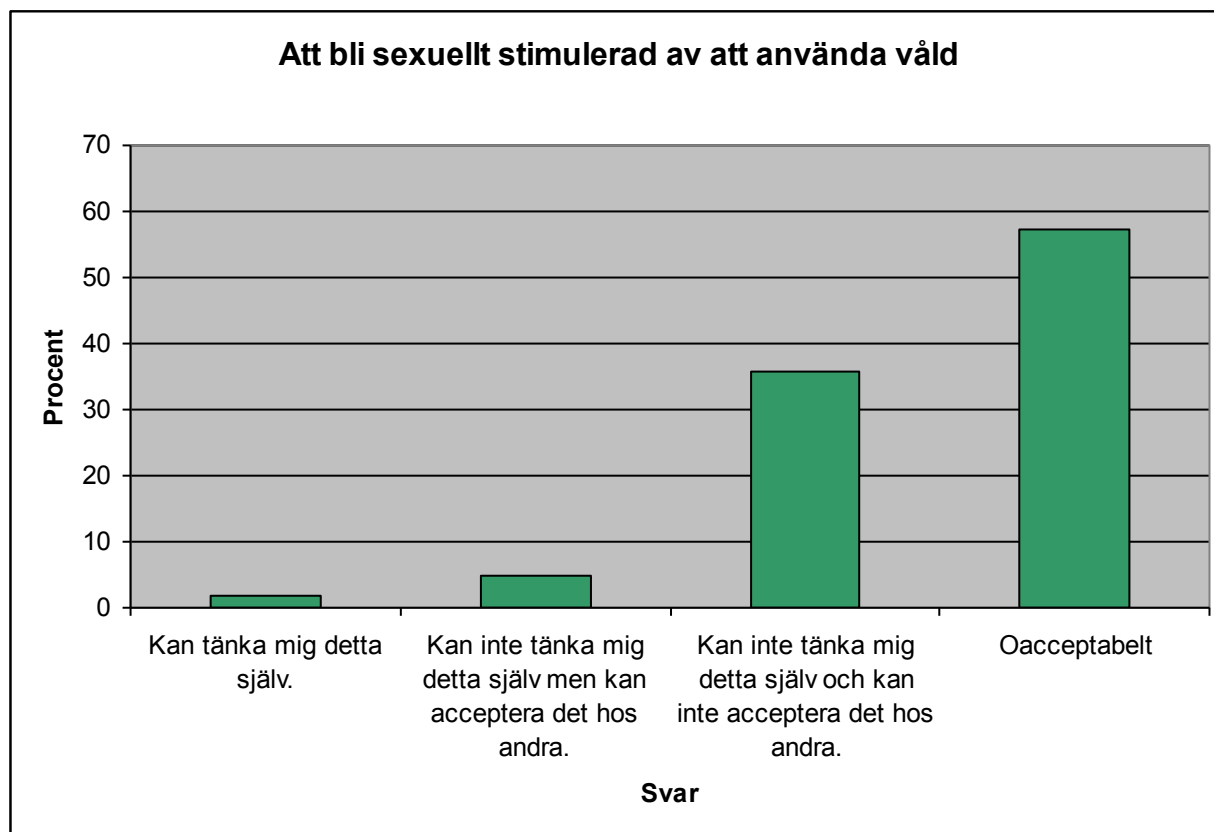

12,6 procent av kvinnorna kan tänka sig själva att bli stimulerad av rituella lekar som innebär dominans och underkastelse. Mer än hälften (51,5%) kan inte tänka sig det själv men kan acceptera det hos andra. 13,6 procent kan inte tänka sig det själv och kan inte acceptera det hos andra. Mer än en femtedel (22,3%) av kvinnorna anser att det är oacceptabelt.

Tabell 18.1 Att bli sexuellt stimulerad av att använda våld

Att bli sexuellt stimulerad av att använda våld	
	Procent %
Kan tänka mig detta själv.	1,9
Kan inte tänka mig detta själv men kan acceptera det hos andra.	4,9
Kan inte tänka mig detta själv och kan inte acceptera det hos andra.	35,9
Oacceptabelt	57,3
Total	100

Tabell 18.2 Att bli sexuellt stimulerad av att använda våld

93,2 procent av kvinnorna svarade antingen att de inte kan tänka sig det själv och kan inte acceptera det hos andra eller att det är oacceptabelt.

Tabell 19: En man genomför samlag med en kvinna som först tillåtit samlaget men som under samlaget ångrar sig och säger nej. Om mannen fortsätter samlaget har han då enligt dig gjort sig skyldig till en kriminell handling?

En man genomför samlag med en kvinna som först tillåtit samlaget men som under samlaget ångrar sig och säger nej. Om mannen fortsätter samlaget har han då enligt dig gjort sig skyldig till en kriminell handling?	
	Procent
Ja	85,4
Nej	14,6
Total	100

85,4 procent av kvinnorna ansåg att mannen hade begått en kriminell handling. 14,6 procent anser dock att mannen inte gjort sig skyldig till en kriminell handling.

Tabell 20.1 En man tar betalt för samlag med en kvinna. Bör mannens handling betraktas som kriminell?

En man tar betalt för samlag med en kvinna. Bör mannens handling betraktas som kriminell?	
	Procent
Ja	68,9
Nej	31,1
Total	100

Tabell 20.2 En kvinna tar betalt för samlag med en man. Bör kvinnans handling betraktas som kriminell?

En kvinna tar betalt för samlag med en man. Bör kvinnans handling betraktas som kriminell?	
	Procent
Ja	68,0
Nej	32,0
Total	100

Tabell 20 A och B visar ett jämnt resultat. Cirka 68 procent av kvinnorna anser att om en person tar betalt för samlag ska det betraktas som en kriminell handling.

7.3 Kvinnornas egna erfarenheter

Nedan redovisas ett antal tabeller som berör kvinnornas egna erfarenheter.

Tabell 21. Vilken information angående sex som har betytt mest för dig?

Vilken information om sex har betytt mest för dig	
	Procent %
Skolundervisning	4,9
Kompisar	37,9
Föräldrar	5,7
Tidningar	31,1
Partner	20,4
Total	100

De två informationskällor som har betytt mest för kvinnorna är kompisar (37,9%) och tidningar (31,1%). Resultatet visar att skolundervisningen (4,9%) är den kategori som har betytt minst för kvinnorna.

Tabell 22. Har du någon gång talat med en partner om hur ni skulle kunna förbättra ert sexuella samliv?

Har du någon gång talat med en partner om hur ni skulle kunna förbättra ert sexuella samliv?	
	Procent %
Ja	74,8
Nej	25,2
Total	100

Resultatet visar att nästan tre fjärdedelar av kvinnorna någon gång har talat med en partner om hur de kan förbättra sitt sexliv.

Tabell 23.1 Har du någon gång gjort en abort?

Har du någon gång gjort en abort?	
	Antal
Ja	20
Nej	83
Total	103

Tabell 23.2 Anser du att kvinnans rätt att välja abort är bra?

Anser du att kvinnans rätt att välja abort är bra?	
	Antal
Ja	98
Nej	0
Tveksam	5
Total	103

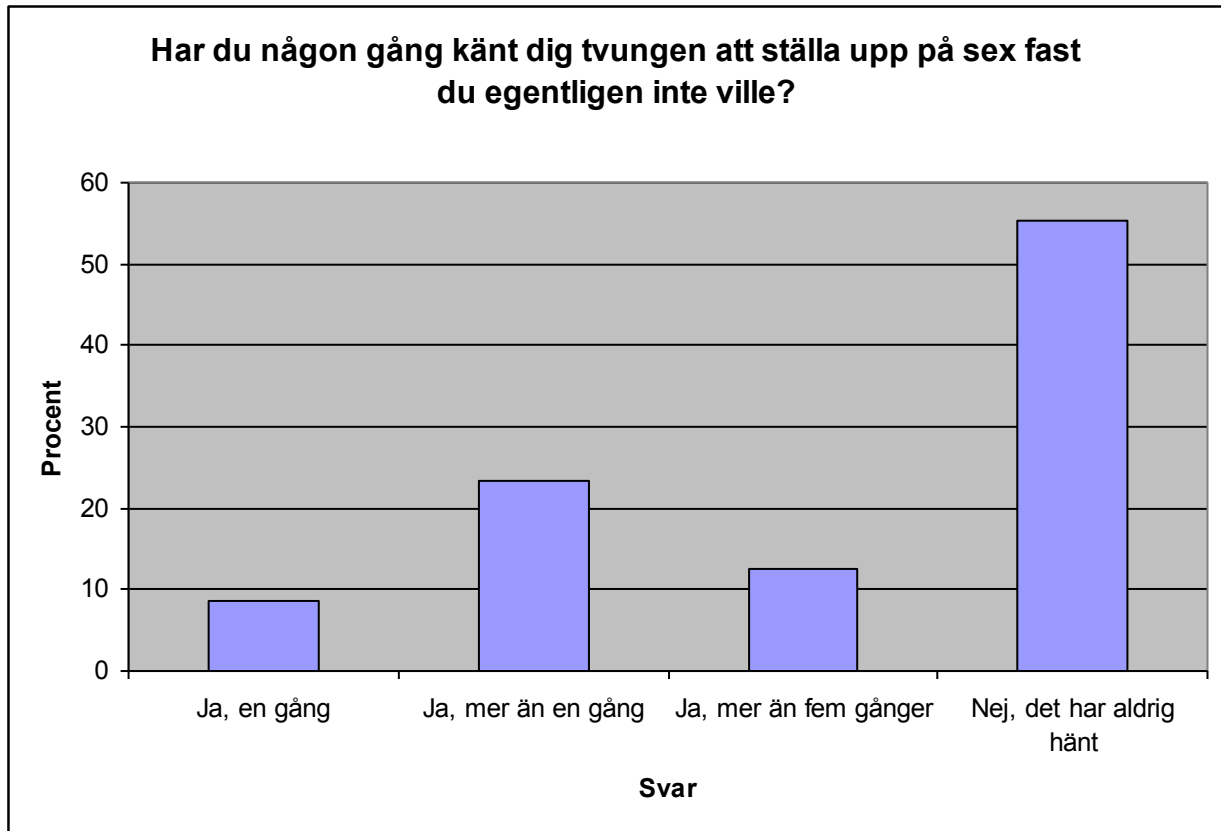
Tabell 23.1 visar att cirka var femte kvinna i studien har genomfört en abort. Tabell 23.2 visar att 98 av de 103 kvinnorna anser att det är bra att kvinnan har rätten att välja abort.

Tabell 24 1, 2 och 3. I tabell 24 1 och 2 redovisas för om kvinnorna någon känt sig tvungna att ställa upp på sex fast de inte ville och i så fall med vem. I tabell 24.3 redovisas anledningen till varför de känt sig tvungna.

Tabell 24.1 Har du någon gång känt dig tvungen att ställa upp på sex fast du egentligen inte ville?

Har du någon gång känt dig tvungen att ställa upp på sex fast du egentligen inte ville?	
	Procent %
Ja, en gång	8,7
Ja, mer än en gång	23,3
Ja, mer än fem gånger	12,6
Nej, det har aldrig hänt	55,4
Total	100

Tabell 24.1.1 Har du någon gång känt dig tvungen att ställa upp på sex fast du egentligen inte ville?

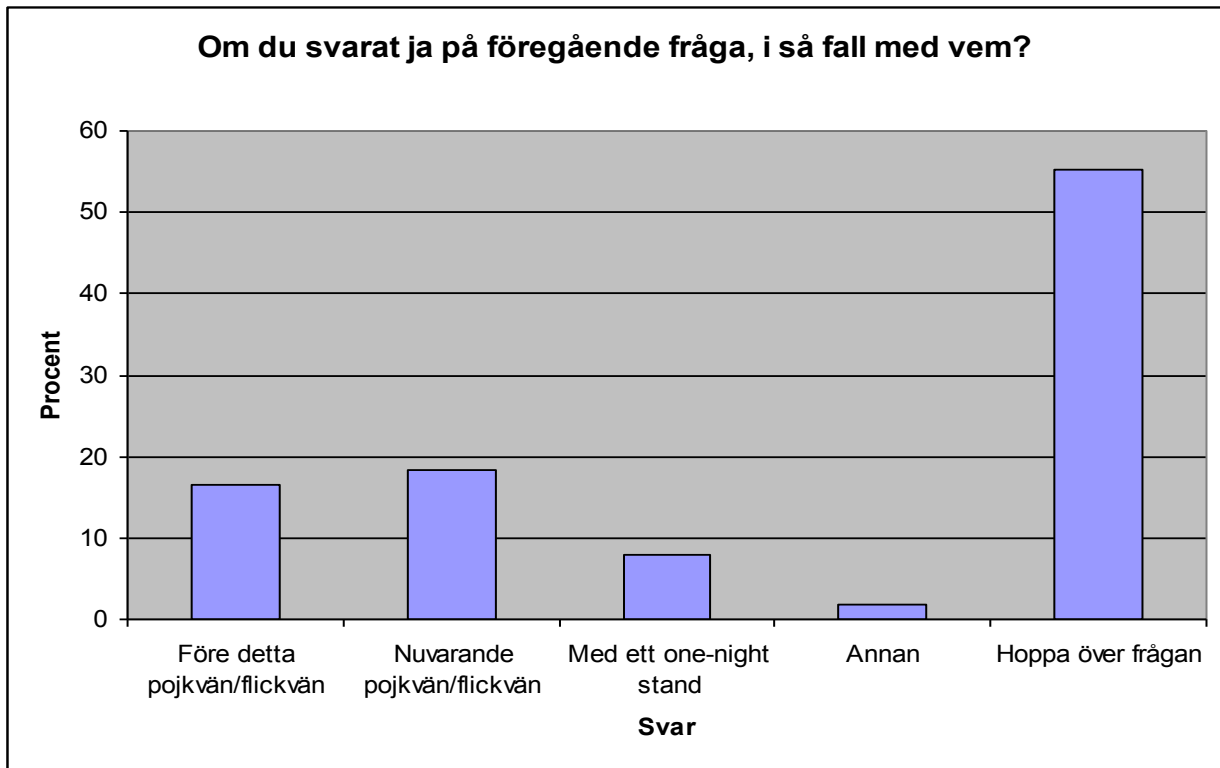

Tabell 24.2 Om du svarat ja på föregående fråga, i så fall med vem?

Om du svarat ja på föregående fråga, i så fall med vem?	
	Procent %
Före detta pojkvän/flickvän	16,5
Nuvarande pojkvän/flickvän	18,4
Med ett one-night stand	7,9
Annan	1,9
Hoppa över frågan	55,3
Total	100

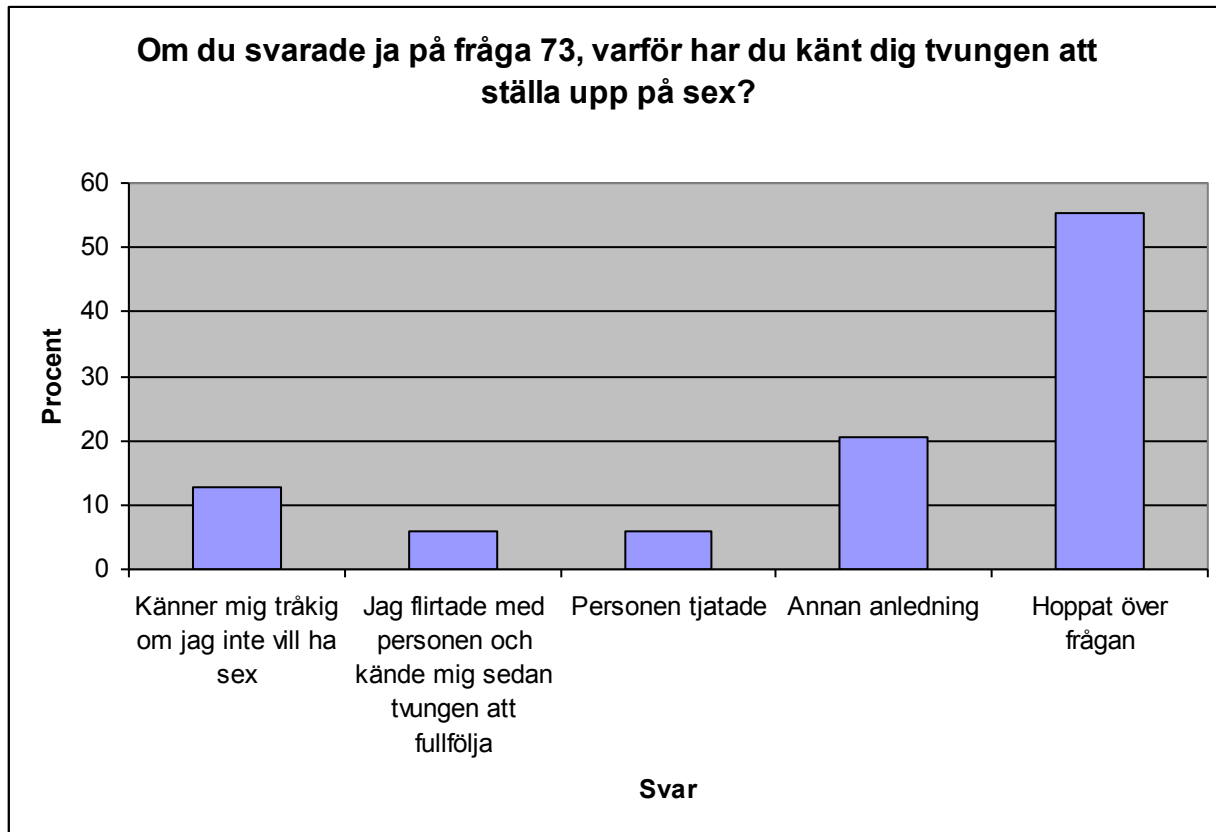
Tabell 24.2.1 Om du svarat ja på föregående fråga, i så fall med vem?

Tabell 24.3 Om du svarade ja på fråga 73, varför har du känt dig tvungen att ställa upp på sex?

	Procent %
Känner mig tråkig om jag inte vill ha sex	12,6
Jag flirtade med personen och kände mig sedan tvungen att fullfölja	5,8
Personen tjatade	5,8
Annan anledning	20,5
Hoppat över frågan	55,3
Total	100

Tabell 24.3.1 Om du svarade ja på fråga 73, varför har du känt dig tvungen att ställa upp på sex?

Tabell 24.1 visar att nästan 50 procent av kvinnorna någon eller flera gånger känt sig tvungen att ställa upp på sex fast de egentligen inte ville. Tabell 24.2 visar att den person som kvinnorna känt sig tvungen med oftast är en nuvarande eller dåvarande partner. Tabell 24.3 visar att en femtedel av kvinnorna som någon gång känt sig tvungen att ställa upp på sex angav att det var av en annan anledning än vad som fanns som svarsalternativ. Den näst vanligaste anledningen var att kvinnorna kände sig tråkiga om de inte vill ha sex.

8. Analys och diskussion

Vi kommer att analysera och diskutera resultatet utifrån historiken, den redovisade litteraturen och tidigare forskning.

Sexualundervisningen i folkskolan under 1940- till 50-talet påvisade att sexuellt umgänge skulle ske inom äktenskapet och i reproduktionssyfte. Då sågs homosexualitet och sexuellt umgänge för enbart njutningens skull som något onormalt. Idag har sexualundervisningen ett annat syfte, det är för att stödja ungdomars utforskande och om ansvaret att använda preventivmedel. Samhället ser idag betydelsen av sexualitet i samlivet. Idag är sexualiteten mer individualiserad. Vissa matriarker inom feminismen menar att heterosexuella relationer är det yttersta förtrycket mot kvinnan, heterosexuella relationer är konstruerade av patriarkatet. De menar vidare att det bygger på ett dominanssystem och att enda sättet för kvinnan att frigöra sig är en homosexuell relation. 95 kvinnor i vår studie var heterosexuella, sex var bisexuella och en kvinna var homosexuell. En kvinna hade en annan sexuell läggning. De kvinnor som svarade att de var bisexuella respektive

homosexuell kunde alla tänka sig att bli sexuellt stimulerad av personer av samma kön. 13 av de 75 heterosexuella kvinnorna angav även de att de kunde tänka sig att bli sexuellt stimulerade av personer av samma kön. 10 av samtliga 103 kvinnor svarade att de själva inte kunde tänka sig det och inte heller acceptera det hos andra eller ansåg de att det var oacceptabelt. Merparten av kvinnorna ansåg att det var acceptabelt att bli stimulerad av personer av samma kön, det anser vi visar en mer öppen syn i samhället till sexualitet. Vi anser även att sexualitetens individualisering har bidragit till en öppnare syn och förståelse för hur människor uppnår sexuell njutning. Legaliseringen av homosexualiteten tror vi har bidragit till dagens mer öppna syn. Nästan 18 procent av kvinnorna i vår studie kan tänka sig bli sexuellt stimulerade av en person av samma kön. I den tidigare forskningen som vi presenterat framkom att nio procent av kvinnorna i den studien kunde tänka sig detsamma. Skillnaderna i studiernas resultat anser vi kan bero på den tid som har förflutit mellan studiernas genomförande. Det kan vara så att kvinnors sexualitet har individualiserats och samhällets utveckling som idag tillåter kvinnor att utforska sin sexualitet. Att vårt resultat visar ett dubbelt antal kan bero på att vårt urval är betydligt mindre än i den tidigare studien. Med tanke på feministernas resonemang om att kvinnors frigörelse från patriarkatet kommer med homosexuella relationer, anser vi att kvinnors mer öppna syn till homo/bisexuella relationer kan möjliggöra en frigörelse från ett eventuellt patriarkat. När 13 av de 75 kvinnorna av de heterosexuella angav att de själva kunde tänka sig bli sexuellt stimulerade av personer av samma kön, anser vi att det är tecken på kvinnors vilja till utforskande. Det kan visa en tendens till patriarkatets makt över kvinnans sexualitet. Det visas genom att kvinnans sexualitet är till för mannens njutning och att heterosexuella relationer är normen i samhällsstrukturen. Andra sexuella läggningar är ett hot mot patriarkatet och det är därför de möter motstånd från samhället.

Merparten kvinnor i studien uppgav att de använde någon form av preventivmedel vid sexuell umgänge. 58 kvinnor använder någon form av preventivmedel som är utvecklat för kvinnan. 12 kvinnor angav att de använder kondom som preventivmedel. Kvinnans val att använda preventivmedel anser feminismen vara en del av kvinnans sexuella frigörelse. RFSU menade i mitten av 1900-talet att legaliseringen av preventivmedel skulle bidra till att människor fritt kunde njuta av sin sexualitet utan att det behövde leda till en graviditet. Feminismen och RFSU anser att med hjälp av preventivmedel och abort behöver endast önskade barn komma till världen. Feministerna anser att kvinnornas eget val till användandet av preventivmedel bidrar till en ökad jämställdhet mellan könen, då kvinnan själv kan bestämma över sin kropp och sin sexualitet. 101 kvinnor i vår studie menade att preventivmedel bidrog till ett friare sexliv. 90 procent av kvinnorna ansåg att sex i huvudsak är till för att känna närhet och ömhet. RFSU:s åsikt om vad legaliseringen av preventivmedel skulle bidra till, stämmer överrens med våra respondenters svar. Preventivmedel bidrog enligt kvinnorna till ett friare sexliv. Då 90 procent av kvinnorna angav att sex är huvudsak till för att känna närhet och ömhet så kan vikten för preventivmedel förstås. Till det här resonemanget kan vi dra feministernas tankar om att kvinnor med hjälp av preventivmedel kan bestämma över sin egen kropp och sexualitet. Vilket bidrar till att kvinnor kan ha sexuell umgänge, känna närhet och ömhet utan oron för en oönskad graviditet. Kvinnan kan idag själv avgöra när och om en graviditet är önskvärd. Abort har förekommit långt tillbaka i historien men en legalisering skedde i Sverige först 1974. Vägen till legalisering av abort har varit lång, många kvinnor har mist livet av illegala aborter. Feminister menar att det är kvinnans rätt att få avbryta en graviditet då det är kvinnan själv som ska få bestämma över sin kropp. I den tidigare forskningens resultatet visades det att bland kvinnor i åldern 18-74 år som varit gravida hade 27 procent genomfört en legal abort. I vår studie uppgav en femtedel av kvinnorna att de genomfört en abort och 98 av de 103 kvinnorna ansåg att kvinnans rätt att välja

abort var något bra. De resterande fem var tveksamma. I den här frågan är feministerna och kvinnorna i studien överens. Det menar vi kan bero på kvinnans mer jämställda position i samhället. Att vår studies resultat visade något mindre procent på genomförda aborter, tror vi beror på att våra respondenter är betydligt färre än i den tidigare forskningen. Samtidigt tycker vi inte att skillnaden är så markant, det skiljer endast sju procent. Därmed anser vi kunna generalisera det här resultatet med hjälp av den tidigare forskningen. Åsikterna angående rätten till abort är något som vi tror kvinnorna i studien med tanke på deras ålder har socialiserats in i. Som den klassiska liberalfeminismen menar bygger könsens jämställdhet på likvärdig kunskap och möjlighet till utbildning. De äldre kvinnorna i studien var unga kvinnor när legaliseringen av abort skedde och det är därför något som de flesta ser som en självklar rättighet. Merparten av kvinnorna i studien svarade att det är lika mycket mannens som kvinnans ansvar att skydda sig vid ett samlag, det var enbart två procent som inte ansåg det. De här resultaten tycker vi synliggör en viss jämställdhet mellan könen. Det grundar vi på att de olika könsrollerna jämnats ut och att sexualiteten blivit mer individualiserad. Både män och kvinnor måste ta ett eget ansvar för sin sexualitet. Skolundervisningen idag innehåller information om det egna ansvaret att skydda sig vid sexuellt umgänge. I resultatet framkom det att kompisar (37,9%) och massmedia (31,1%) var den viktigaste informationskällan för kvinnorna. Skolundervisningen var minst viktig. Det tyder på att kompisars och massmedias information angående sex är det som styr synen på sexualitet bland kvinnor.

En del feminister menar att kvinnors sexualitet domineras av mäns makt över kvinnorna. Mackinnon menar att kvinnor och män socialiseras in i olika könsroller efter den manliga dominansen i heterosexuella roller. Meningsskillnader finns hos feministerna om heterosexualiteten är biologisk eller om det är det yttersta förtrycket. De som inte ser heterosexualiteten som enbart ett förtryck, menar att konstruktionen av heterosexuella relationer behöver omkonstrueras. I vår studie visar det sig att 74,8 procent av kvinnorna har talat med en partner om hur de kan förbättra sitt sexuella samliv. Det var endast en fjärdedel av kvinnorna som inte talat med en partner. Det resultatet kopplar vi till att kvinnor kan och vill utveckla sin sexualitet. Den höga procenten som visar sig i resultatet anser vi påvisar att dagens kvinna inte utsätts för det starka förtryck som hon en gång varit utsatt för. Flertalet kvinnor vågar idag tala, kräva och visa sitt sexuella behov. Den tidigare forskningen visar att endast varannan kvinna i åldern 18-74 år tyckte att deras sexliv var tillfredsställande. Kopplingen mellan vår studies resultat och den tidigare forskningens resultat är att kvinnor idag talar med sin partner om hur de kan förbättra sitt sexliv och på så sätt uppnå tillfredsställelse. Av den tidigare forskningen kan vi även dra slutsatsen om att en förbättring av sexlivet kanske inte alltid sker. Våldet, dominansen och förtrycket från patriarkatet som enligt radikal feministerna underkastar kvinnans ställning i samhället visar sig i den privata sfären. De menar vidare att könsmakten bildas av patriarkatets strukturs ideologi, vilket kvinnorna socialiseras in i och vissa kvinnor kan vara så socialiserade i patriarkatet att de inte märker sin underordning. En central del i den här sortens förtryck är pornografin. Även här skiljer sig meningarna åt, vissa feminister menar att pornografin har en metafysisk utgångspunkt som innebär att mannen har all makt över kvinnan. Kvinnan ska förnedras och tillfredsställa alla mannens behov. Andra feminister hävdar att pornografin i rätt former kan bidra till kvinnans sexuella frigörelse. Resultatet på de olika påståendena angående pornografi anser vi kan kopplas till att kvinnor anser att båda könen har lika rätt att se på porr. Flertalet av kvinnorna i studien anser att pornografi är kvinnoförnedrande. Resultatet kopplas till feminismen genom att flertalet kvinnor anser att de har samma rättigheter som män har att se på porr och det kan visa på en jämlikhet mellan könen. Däremot har flertalet kvinnor likvärdiga åsikter som den del av feminismen som anser att pornografin är kvinnoförnedrande. Det var en

tredjedel av kvinnorna i vår studie som angav att de inte ansåg pornografin som kvinnoförnedrande, det resultatet kan kopplas till de båda åsikterna inom feminismen. Det ena sättet att se på resultatet är utifrån att patriarkatets makt över kvinnan påverkar kvinnans syn på pornografin. Det andra sättet är att se det som kvinnans sexuella frigörelse, där pornografin är en del av deras egen sexuella njutning. De radikala feministerna anser att pornografin bidrar till det sexuella våldet, dominansen och förtrycket mot kvinnan. De menar att pornografin speglar en bild av kvinnan där hon trivs med mannens förtryck. Anne Koedt tycker att den kvinnliga sexualiteten är konstruerad av patriarkatet och att den vaginala orgasmen är en myt som är skapad efter det manliga behovet. Bästa stället för en mans penis att uppnå stimulans är i kvinnans vagina. För kvinnans orgasm är klitoris den viktigaste delen. Det heterosexuella förhållandet har formats efter mannens behov, menar Koedt. Hon menar vidare att kvinnan måste skapa sig nya uppfattningar och normer kring sin sexualitet. Koedt vill med sina påståenden visa att kvinnan och mannen aldrig kan uppleva en jämlik sexuell njutning i och med mannens underordning av kvinnan. Resultatet i vår studie visar att cirka en tredjedel av kvinnorna någon gång känt sig tvungen att ställa upp på samlag. Anledningarna till att de känt sig tvungna var att de kände sig tråkiga, att de hade flirtat och kände sig tvungna att fullfölja och att mannen tjatade. Den främsta anledningen som kvinnorna angav var ”annan”, vilket vi anser kan innebära många olika saker. En av kvinnorna bidrog med en egen kommentar angående den specifika frågan, att ”annan” kunde innebära våld. Det här är inget vi vill eller kan generalisera till alla de kvinnor som svarat ”annan”, anledningarna kan vara så många fler. Den som kvinnorna angav att de oftast känt sig tvungen med var en nuvarande eller före detta pojkvän. Med Koedts åsikter om att en kvinna och man aldrig kan uppnå en jämlik sexuell njutning för att män utövar könsmacht över kvinnan, kan vi se ett samband med vårt resultat att könsmakten existerar. Resultatet visar även att två tredjedelar inte upplevt något tvång. Den tidigare forskningens resultat visade att en kvinna av fem någon gång tvingats sexuellt. För att analysera vårt och den tidigare forskningens resultat kopplas det samman med att kvinnor kan känna sig tvungna att ställa upp sexuellt som det visades i vår studie, men det är mer sällan en kvinna tvingas. I vår studie framkom det att över två tredjedelar av kvinnorna angav att de trodde förspel var viktigare för kvinnor än för män. Stämmer Koedts teori om den vaginala orgasmen och om mannens penis stimulans kan vårt resultat förstås, i så fall har kvinnorna större behov av ett förspel än vad män har. För att män och kvinnor ska uppnå ett jämlikt sexuell förhållande anser vi att båda parter måste ta hänsyn till varandra och tyvärr hade vi ingen fråga angående det i vår enkät. Enkäten till vår studie innehöll bland annat ett antal påståenden. Tre av dem var, sex innan äktenskapet, sex med någon utan att vara kär och om sex för en natt anses vara okej. Den tidigare forskningen visade att 1996 var det vanligare att ha sex utan att vara kär än vad det var 30 år tidigare. Den tidigare forskningen visar även att 1996 ansåg 65 procent av kvinnorna att sex är något man bara har med den man är kär i, medan resultatet i vår studie uppvisar helt andra siffror. Av våra respondenter angav endast 14,6 procent att sex är något man bara har med den man är kär i, hela 62,1 procent angav att det påståendet inte alls stämmer. Med de här resultaten börjar vi fundera om det faktum att det skiljer elva år mellan studierna kan ha att göra med att kvinnans sexualitet blivit friare från samhällets patriarkala maktnormer. Resultatet bidrar till att vi kan se en enorm utveckling av kvinnans sexualitet. Kan kvinnan idag som feministerna vill leva ut sin sexualitet mer än vad de kunde för elva år sedan. I så fall kan kvinnans sexualitet i likhet med mannens utforskas. Angående sex för en natt angav kvinnorna en likvärdig siffra, 70,9 procent ansåg att det var okej att ha sex för en natt.

De påståenden angående om det var en kriminell handling att ta betalt vid samlag, oberoende vilket kön det är som tar betalt angav två tredjedelar av kvinnorna i vår studie att de ansåg

handlingen som kriminell. Den tidigare forskningen visar att 1996 ansåg endast 42 respektive 45 procent att det var en kriminell handling om en kvinna respektive en man tog betalt vid samlag. År 1999 infördes en särskild lag som gällde förbud mot köp av sexuella tjänster. Det här anser vi kan ha bidragit till kvinnornas förändrade åsikter i påståendet. Ett annat påstående i vår studie berörde om det var en kriminell handling om en man fortsatte ett påbörjat samlag efter att kvinnan sagt nej. Merparten (85,4%) av kvinnor ansåg att handlingen skulle betraktas som kriminell. Radikala feminister anser att den handlingen är ett sätt för mannen att utöva sin makt över kvinnan. De hävdar även att samhällsstrukturen, patriarkatet, med dess lagar ”legaliserar” mannens handlingar med hjälp av förmildrande lagar. Analyserar vi vårt resultat utifrån de radikala feministernas åsikter motsäger vårt resultat deras argument om att kvinnan internaliseras av patriarkatet. Två av våra påståenden i enkäten till kvinnorna var angående rituella lekar som innebär dominans och underkastelse samt att bli sexuellt stimulerad av våld. Ett intressant resultat visade sig, sexuella rituella lekar som innebär dominans och underkastelse kunde mer än hälften av kvinnorna acceptera det hos andra men kunde inte tänka sig det själva. Däremot var resultatet något helt annat på påståendet att bli sexuellt stimulerad av våld. 93,2 procent av kvinnorna ansåg att det var oacceptabelt eller så kunde de varken tänka sig det själva eller acceptera det hos andra. Kvinnorna som kunde tänka sig rituella lekar som innebär dominans och underkastelse, även våld, kan som radikalfeministerna menar vara en patriarkal maktstruktur som internaliserats i kvinnorna. Pornografins följder kan även vara en del av det här resultatet. Den stora siffran angående våld visar att merparten kvinnor inte accepterar våld i sexuella relationer.

Att kvinnan är en kroppslig produkt av samhället som ska tjäna mannen och vara till för hans behov är sammanbundet med patriarkatets maktstruktur. Kvinnan och mannen uppfostras till olika könsroller och även sexuella roller. Många feminister anser att den privata sfären bör bli en offentlig sfär det vill säga politisk. Den privata och den offentliga sfären är tätt sammanbundna med varandra och bidrar till kvinnans underordning i samhället. Kvinnan är underordnad mannen enligt vissa feminister på grund av kvinnans möjlighet till reproduktion. De feministerna anser inte att kvinnan och mannen kan vara jämställda förrän reproduktionen kan ske utanför kvinnans kropp. Reproduktionen, enligt de feministerna, medför att kvinnan i den privata sfären är sexuellt och ekonomiskt underordnad mannen. Patriarkatets struktur av samhället förtrycker kvinnan på alla plan. I vårt resultat angav närmre 80 procent av kvinnorna att huvudsyftet med sex inte är för enbart reproduktion. För att kvinnor friare ska kunna njuta av sin sexualitet använder de flesta preventivmedel. Den privata sfären och den offentliga sfären måste uppmärksamma kvinnans underordning i samhället för att kvinnan ska uppnå en lika stor sexuell frihet samt bli en jämlik medborgare som mannen. Samhällsstrukturens könsroller och maktfördelning måste förändras genom socialiseringen för att kvinnan ska kunna uppnå sexuell njutning. Förändringen måste ske från födseln. Resultaten i vår studie visade att kvinnor idag i motsats till förr vågar ta för sig mer sexuellt. Frigörelsen tror vi har påverkats av legaliseringen av preventivmedel och även brutit sambandet mellan barnafödandet och sexualiteten. Vilket även kvinnorna angav i studien.

9. Slutdiskussion

Med hjälp av den tidigare forskningen anser vi kunna generalisera vårt resultat och även se en utveckling av kvinnans sexualitet i det svenska samhället. Valet av metod till studien anser vi var rätt med tanke på resultatets omfång. Urvalet till vår studie gjordes med tanke på studiens syfte och problemområde. Vi anser att urvalet var tillräckligt. Den faktorn att vi kände till arbetsplatserna som enkäten distribuerades till kan ha bidragit till en högre svarsfrekvens. Reliabiliteten i studien anser vi vara hög eftersom den visar ett nästan likvärdigt resultat som den tidigare forskningen. Eftersom reliabiliteten i studien är hög bidrar det till en hög validitet. Frågorna i enkäten har mätt det som vi avsett att mäta. Resultatet i studien besvarade den frågeställning som fanns. Syftet med studien var att kartlägga kvinnors föreställningar om sin egen och andra kvinnors sexualitet. Vi anser att syftet har uppnåtts. Resultatet och analysen anser vi har kartlagt kvinnors föreställningar om sin egen och andra kvinnors sexualitet. Med hjälp av de feministiska perspektiven och historiken har vi kunnat analysera och koppla resultatet till studiens syfte. Skulle den här studien användas som underlag till fortsatt forskning skulle forskningen kunna beröra mäns föreställningar om kvinnans sexualitet. Det skulle kunna ge ett bredare perspektiv som belyser såväl mäns som kvinnors föreställningar om kvinnans sexualitet. De slutsatser vi kan dra av vårt resultat är att kvinnans sexualitet och hennes egen föreställning kring sexualitet ständigt utvecklas. Kvinnor vågar idag tala med sina partners om deras sexuella samliv för att själva kunna uppnå njutning. Det var något som inte var tänkbart för några generationer sedan. Samhället har visat öppnare syn till sexualitet och den har blivit individualiserad. Könsmakten har jämnats ut mer idag än för elva år sedan, det visar att jämställdheten i sexualiteten ständigt utvecklas. Med den ständiga utvecklingen av jämställdheten kan nya frågor uppkomma angående de stereotypa sexuella läggningar som finns i dagens samhälle. Kommer sexuella läggningar vara förlegat, kommer kärleken att handla mer om personlighet och inte kön i framtiden. Kan det bidra till att samhället ser på den enskilda kvinnan och mannen efter vilka egenskaper de har och inte beroende på kön. Med vår kartläggning kan vi se att kvinnors föreställningar om sexualitet utvecklas och med feministiska perspektiv som hjälp kan vi se vad utvecklingen kan leda till, ett mer jämställt samhälle både i den offentliga och privata sfären.

Referenser

- Ahrne, Göran., Franzen, Mats., Roman, Christine. (2000). *Det sociala landskapet. En sociologisk beskrivning av Sverige från 50-tal till 90-tal*. Göteborg: Korpen.
- Bryman, Alan. (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Bäckman, Maria. (2002). Från last till lust. Om sexualitetens individualisering. I Lena Gerholm (red.). *Lust, lidelse och längtan. Kulturella perspektiv på sexualitet*. (s. 20-21). Stockholm: Natur och Kultur.
- Djurfeldt, Göran., Larsson, Rolf., Stjärnhagen Ola. (2003). *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Ejlertsson, Göran. (2005). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Eliasson, Annika. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Foucault, Michel. (2002). *Sexualitetens historia. Band 1 – Viljan att veta*. Göteborg: Daidalos.
- Freedman, Jane. (2005). *Feminism – en introduktion*. Malmö: Liber.
- Fugl Meyer, Kerstin. (1998). Hälsa, sexuell förmåga och livskvalitet. I Bo Lewin (red). *Sex i Sverige. Om sexualitet i Sverige 1996*. (s. 229-232). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Fugl Meyer, Kerstin. (1998). Sexuell oförmåga och sexuella problem. I Bo Lewin (red). *Sex i Sverige. Om sexualitet i Sverige 1996*. (s. 201-204, 213-214). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Gemzöe, Lena. (2005). *Feminism*. Stockholm: Bilda förlag.
- Gerholm, Lena (Red). (2002). *Lust, lidelse och längtan. Kulturella perspektiv på sexualitet*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Heberlein, Ann. (2004). *Den sexuella människan. Etiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Helmeus, Gisela. (1998). Kärleken. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. (s. 138-140). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Helmeus, Gisela. (1998). I begynnelsen. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. (s. 144, 155). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Helmeus, Gisela. (1998). Bakgrund: tio år av planer. I Bo Lewin (red.). *Sex i Sverige. Om sexuallivet i Sverige 1996*. (s. 14). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Jacobsen, Dag-Ingvar. (2007). *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur

Karlsson, Lo., Lekberg, Åsa. (2000). *Kvinnor och sex*. Stockholm: Fischer & Co.

Lalos, Ann. (1998). Reproduktion, prevention och sexualitet. I Bo Lewin (red). *Sex i Sverige. Om sexualitet i Sverige 1996*. (s. 188-194). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Lalos, Ann. (1998). Sexuellt överförbara sjukdomar. I Bo Lewin (red). *Sex i Sverige. Om sexualitet i Sverige 1996*. (s. 264-266). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Lennerhed, Lena. (2002). *Sex i folkhemmet. RFSU:s tidigare historia*. Uppsala: Gidlunds förlag.

Lewin Bo. (1998). Kvinnor och män. I Bo Lewin (red). *Sex i Sverige. Om sexualitet i Sverige 1996*. (s. 121-127). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Lewin Bo. (1998). Kvinnor och män. I Bo Lewin (red). *Sex i Sverige. Om sexualitet i Sverige 1996*. (s. 124). Stockholm: Folkhälsoinstitutet.

Ruane, Janet M. (2006). *A och O i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.